

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Дискурсивно - риторичні особливості виступів нобелівських лауреатів у перекладі на українську мову»

Студентки групи Па 54-22
факультету германської філології і
перекладу
освітньої програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська
мова і друга іноземна мова) за
спеціальністю 035 Філологія
Жукової Дар'ї Михайлівни

Допущена до захисту
«_»_ 2023 року
Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Козяревич Л.В.

Національна шкала
Кількість балів:
Оцінка:ЄКТ

Київ 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: — Discursive and rhetorical features of speeches of Nobel laureates translated into Ukrainian

Group Pa 54-22

School of German Philology and
Translation

Educational Programme Translation
studies: professionally oriented translation
(English and Second Foreign Language)

Majoring 035 Philology

Daria M. Zhukova

Research supervisor:

candidate of philological sciences,

associate professor Kozyarevych L.V.

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ДИСКУРСОЛОГІЇ ТА РИТОРИКИ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	5
1.1 Сутність понять «дискурсологія» та «риторика» у сучасній лінгвістиці	5
1.2 Особливості дискурсу промов Нобелівських лауреатів	15
1.3 Специфіка перекладу промов Нобелівських лауреатів	24
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ДИСКУРСИВНО–РИТОРИЧНИХ ЗАСОБІВ У ПЕРЕКЛАДІ ВИСТУПІВ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	31
2.1 Перекладацькі трансформації у текстах англомовних промов Нобелівських лауреатів	31
2.2 Стратегії та тактики перекладу виступів Нобелівських лауреатів на українську мову	49
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3: ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРИЙОМІВ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ	61
3.1 Інструменти перекладу англомовних промов Нобелівських лауреатів у відтворенні дискурсивно–риторичних засобів	61
3.2 Перекладацький аналіз англомовних промов Нобелівських лауреатів	72
3.3 Доцільність та ефективність застосування перекладацьких трансформацій в промовах Нобелівських Лауреатів.	76
Висновки до Розділу 3	84
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	88

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що в сучасному світі спілкування та культурного обміну мовлення є ключовою складовою. Однією з найбільш впливових форм мовлення є публічні виступи та промови, які мають величезне значення в політиці, науці, літературі та громадському житті. Промови Нобелівських лауреатів, які визнані як висловлення з вагомим інтелектуальним та культурним змістом, представляють собою важливий об'єкт дослідження.

Це дослідження є актуальним, оскільки воно спрямоване на розкриття особливостей риторичного та дискурсивного будови промов Нобелівських лауреатів та їхнього перекладу на українську мову. Вивчення таких промов дозволяє розуміти мовленнєвий стиль видатних особистостей, а також вплив мовлення на аудиторію.

Дослідження також має практичне значення для сфери перекладу та мовного мистецтва. Воно розкриває підходи та методи перекладу риторичних елементів та структури промов, що можуть бути корисними для професійних перекладачів та лінгвістів. Важливою частиною дослідження є розгляд впливу культурних різниць на переклад, що відображає актуальні питання міжкультурної комунікації.

Отже, дослідження риторичних та дискурсивних аспектів промов Нобелівських лауреатів та їхнього перекладу має важливе значення як для науки, так і для практики мовленнєвої діяльності, сприяючи розумінню та підвищенню якості мовного обміну в сучасному світі.

Об'єкт дослідження: дискурсивні та риторичні аспекти промов Нобелівських лауреатів.

Предмет дослідження: специфіка структури, стилю, риторичних прийомів, інтонації та дискурсу промов Нобелівських лауреатів.

Мета дослідження: дослідити риторичні та дискурсивні особливості промов Нобелівських лауреатів, а також вивчити методи та прийоми їх перекладу на українську мову для досягнення максимальної адекватності та ефективності перекладу.

Завдання дослідження:

Аналізувати структуру та логічну організацію промов Нобелівських лауреатів.

Вивчити риторичні прийоми та фігури, що використовуються в промовах.

Визначити особливості інтонації та ритму мовлення лауреатів у їхніх виступах.

Дослідити вплив мовної культури на структуру та мовленнєвий стиль промов.

Розглянути методи збереження емоційної та інтонаційної компоненти у перекладі.

Вивчити вплив культурних різниць на переклад риторичних елементів.

Оцінити адекватність та ефективність перекладу риторичних аспектів промов.

Розглянути роль перекладача у відтворенні стилю та голосу автора.

Дослідити відмінності між промовами лауреатів у різних галузях премії.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ДИСКУРСОЛОГІЇ ТА РИТОРИКИ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Сутність понять «дискурсологія» та «риторика» у сучасній лінгвістиці

Дискурсологія – це сучасна мовознавча дисципліна, яка вивчає текстові структури, взаємодію мовних одиниць та специфіку комунікативного простору. Вона є ключовим напрямком сучасної лінгвістики і важливою частиною мовознавчого дослідження.

Дискурс визначається як спільне мовлення або набір текстів, які мають спільний контекст або ціль. Дискурс охоплює різноманітні види текстів, включаючи публічні виступи, літературні твори, наукові статті, політичні розмови, медійні матеріали та інші комунікативні вирази. Дискурсологія досліджує, які мовні засоби використовуються в цих текстах, як вони впливають на аудиторію та як вони відображають соціокультурний контекст.

Дискурсологія розглядає такі ключові аспекти: Дискурсологія досліджує, які структури використовуються в текстах, включаючи заголовки, абзаци, розділи тощо. Вона вивчає, як контекст впливає на сприйняття тексту та як комунікативний акт відбувається через мовлення. Дискурсологія використовує різні методи для аналізу текстів, включаючи структурний, семіотичний, інтертекстуальний аналіз та інші підходи. Роль дискурсології у лінгвістиці полягає в тому, що вона допомагає розуміти, як мова функціонує в різних контекстах та як мовлення впливає на суспільство та культуру. Вона розкриває складність мовленнєвого акту та сприяє вивченню мовленнєвої поведінки як в індивідуальному, так і в груповому рівнях [12].

У мовознавстві та перекладознавстві дискурсологія стає важливою, оскільки допомагає аналізувати та розуміти специфіку текстів, які перекладаються, включаючи промови Нобелівських Лауреатів. Розуміння

дискурсу є важливим чинником для вдалих перекладів, оскільки воно дозволяє передати не лише зміст, але й контекст та емоційний тон оригіналу.

Дискурсологія, як мовознавча дисципліна, розглядає динаміку та взаємозв'язок трьох основних аспектів: тексту, контексту і комунікативного акту. Ці аспекти є ключовими для розуміння природи мовленнєвого виразу та його впливу на співрозмовників. Давайте розглянемо кожен із них детальніше: Текст є базовим одиницею аналізу в дискурсології. Він може бути будь-яким мовним виразом, будь то письмовий, усний або візуальний. Текст включає в себе послідовність слів, фраз, речень і діалогів, які мають певну логічну та семантичну структуру. Контекст – це навколишнє середовище, в якому виникає текст і в якому він інтерпретується. Контекст включає в себе час, місце, соціокультурні умови, загальну тематику та інші фактори, що впливають на розуміння тексту. Він допомагає визначити значення слів та виразів у конкретному випадку. Комунікативний акт відображає процес спілкування між відправником (говорячим) і отримувачем (слухачем або читачем) тексту. Цей акт включає в себе наміри, цілі та способи впливу відправника на отримувача через мовленнєвий вираз. Він досліджує, як текст виконує свої комунікативні функції та як відправник та отримувач взаємодіють мовленням [14].

Важливим аспектом є те, що ці три аспекти взаємодіють між собою, і розуміння одного з них неможливе без врахування інших. Дискурсологія допомагає вивчати цю взаємодію та розкриває складність мовленнєвого акту, який завжди відбувається в конкретному контексті та має свою комунікативну мету.

Розуміння цих ключових аспектів дискурсології є необхідним для аналізу та інтерпретації текстів, включаючи промови Нобелівських Лауреатів, і є важливим елементом підготовки до їх перекладу.

Для аналізу дискурсу використовуються різноманітні методи та інструменти, які допомагають дослідникам розглядати мовлення з різних

точок зору та вивчати його структуру та семантику. Ось деякі з найпоширеніших методів та інструментів аналізу дискурсу:

Метод лінгвістичний аналіз включає в себе розгляд тексту з точки зору лінгвістичних особливостей, таких як синтаксис, лексика, структура речень, граматики та інші мовні аспекти. Лінгвістичний аналіз допомагає розкрити мовленнєві засоби та їхню функцію в тексті. Метод семіотичний аналіз спрямований на вивчення знакової природи тексту та його символічного значення. Дослідники вивчають, які знаки та символи використовуються в тексті та як вони впливають на сприйняття тексту. Дискурсивний аналіз зосереджений на вивченні взаємодії мови та соціокультурного контексту. Дослідники аналізують, які дискурсивні практики і концепти впливають на структуру та зміст тексту. Критичний аналіз дискурсу (КАД) орієнтований на виявлення і розкриття влади, ідеології та соціальних відносин через аналіз текстів. Дослідники КАД звертають увагу на приховані значення та домінуючі норми в мовленні [3]. Корпусний аналіз базується на вивченні великих корпусів текстів для виявлення лінгвістичних та структурних закономірностей. Він дозволяє робити висновки на основі статистичних даних. Інтертекстуальний аналіз досліджує взаємозв'язок тексту з іншими текстами та контекстами. Він вивчає, як посилання на інші тексти впливають на сприйняття тексту та його значення [32].

Ці методи та інструменти аналізу дискурсу використовуються для розкриття різних аспектів мовлення та вивчення його взаємодії з контекстом. У контексті вашої магістерської роботи, їх можна використовувати для аналізу промов Нобелівських Лауреатів та їх перекладу, щоб розкрити риторичні особливості та дискурсивні стратегії [11].

Риторика – це мовознавча дисципліна, яка вивчає мистецтво переконання та впливу на аудиторію через мовлення. Ця наука має давню історію і виникла в Давньому Римі, де ритори вчилися створювати ефективні промови для судових засідань, політичних дебатів та інших суспільних заходів [21].

Ключові аспекти риторики включають: Аргументація, як формулювати аргументи і переконливі докази для підтримки певних точок зору. Вона навчає, як логічно та переконливо висловлювати свої думки. Структура промови, аспекти мовлення, такі як введення, основна частина, завершення та підсумок. Вона навчає, як правильно організовувати інформацію, щоб зробити її легше сприйнятною для аудиторії. Стиль мовлення, засоби та риторичні фігури, які допомагають створювати мовлення більш ефективним та привабливим. Це включає в себе використання метафор, алегорій, антитез, повторів та інших мовних засобів. Аудиторія сприймає мовлення та як враховувати потреби та очікування аудиторії при підготовці промови. Вона допомагає адаптувати мовлення до конкретної аудиторії. Риторика вивчає, як мовлення може впливати на емоції, думки та дії людей. Вона навчає, як досягати певних цілей через мовлення, будь то переконання, підтримка або зміна ставлення [26].

Риторика має великий вплив на мовлення та комунікацію в сучасному світі. Вона використовується в політиці, рекламі, громадському обговоренні та інших сферах, де важливо переконати та вплинути на аудиторію. Вивчення риторики допомагає розкрити мовленнєві механізми та зрозуміти, як вони працюють, що є корисним для аналізу промов та їх перекладу, включаючи промови Нобелівських Лауреатів [18].

Таблиця 1.1

Риторика як мовна дисципліна та її вплив на мовлення

Аспект риторики	Опис
Аргументація	Дослідження формулювання аргументів та доказів для підтримки точок зору.
Структура промови	Організація мовлення з врахуванням введення, основної частини, завершення та підсумку.
Стиль мовлення	Вивчення стилістичних засобів та риторичних фігур для створення привабливого та ефективного мовлення.
Аудиторія	Розгляд впливу мовлення на аудиторію та адаптація мовлення до потреб та очікувань аудиторії.
Ефект мовлення	Вивчення впливу мовлення на емоції, думки та дії слухачів або читачів.

Риторика включає в себе кілька ключових понять і аспектів, які є основою для вивчення та аналізу мовлення. Основні поняття риторики включають: Аргументація в риторичі означає процес формулювання та висловлення переконливих аргументів та доказів для підтримки певної точки зору. Це включає в себе використання логіки, фактів, прикладів та інших елементів, щоб переконати аудиторію в правильності своєї думки або дій. Структура промови визначає, як організовано мовлення. Це включає в себе введення (інтродукцію), основну частину (експозицію), завершення (колокацію) та можливий підсумок. Вірно організована структура допомагає чітко та логічно викладати ідеї [11]. Стиль в риторичі описує мовленнєвий вираз та його особливості. Він включає в себе використання стилістичних прийомів, риторичних фігур, метафор та інших лінгвістичних засобів, щоб зробити мовлення більш ефективним та виразним [27].

Ці основні поняття риторики є важливими для розуміння та аналізу мовлення в контексті комунікації. Вони допомагають розкрити, як мовлення будується, як воно переконує та впливає на аудиторію, та як воно може бути адаптоване для досягнення певних цілей [22].

Вивчення дискурсології та риторики у лінгвістиці має глибокий взаємозв'язок і важливу роль у розумінні мовленнєвих процесів та комунікації. Взаємозв'язок між цими двома дисциплінами можна пояснити наступним чином:

Дослідження мовленнєвих процесів: Дискурсологія та риторика спільно допомагають лінгвістам розуміти та аналізувати, як мовлення будується, організовується та функціонує в текстах і промовах. Дискурсологія досліджує текстовий контекст, тоді як риторика вивчає, як мовлення впливає на аудиторію та як його можна робити більш переконливим.

Аналіз мовлення та текстів: Дискурсологія допомагає вивчати текстовий дискурс як цілісний комунікативний процес, включаючи аналіз структури, жанру, інтертекстуальних зв'язків і контексту. Риторика надає інструменти для аналізу риторичних прийомів та ефективності мовлення. Риторика вчить, як

адаптувати мовлення до конкретної аудиторії та досягати певних цілей комунікації. Дискурсологія допомагає розуміти соціокультурний та контекстуальний аспекти комунікації. Як частина риторики, вивчення мовних засобів та стилістичних ефектів також є важливою для дискурсології. Вони допомагають аналізувати, як мовлення створюється і сприймається [20].

Загалом, дискурсологія і риторика спільно вивчають мовленнєві процеси, текстові та усні дискурси, а також вплив мовлення на аудиторію та суспільство в цілому. Їх комбіноване використання допомагає лінгвістам розуміти та аналізувати складність мовленнєвої комунікації та розвивати методи аналізу текстів та промов [16].

Дискурсологія та риторика мають численні практичні застосування в різних сферах сучасного суспільства. Ось декілька основних практичних застосувань цих дисциплін: Дискурсологія допомагає вивчати структуру текстів, їх контекст та інтертекстуальні зв'язки. Аналіз дискурсу застосовується у багатьох галузях, включаючи літературознавство, журналістику, політологію, дослідження масової комунікації та культурологію. Риторика надає інструменти для ефективного мовлення в громадській сфері. Вона застосовується в політичних дебатах, публічних виступах, релігійних проповідях, рекламних кампаніях, судових засіданнях та багатьох інших ситуаціях, де важливо вплинути на аудиторію. Дискурсологія допомагає аналізувати медійні тексти, включаючи новини, телепередачі, фільми та інше. Вона дозволяє розкривати структуру та приховані повідомлення у медійних продуктах. Риторика є важливою для політичної комунікації. Вона допомагає політикам створювати переконливі промови, дебати та виступи, які можуть впливати на виборців. Знання риторичних прийомів допомагає активістам та представникам громадськості ефективно висловлювати свої ідеї, захищати права та проводити кампанії зі збору громадської думки. Дискурсологія допомагає аналізувати тексти в контексті культурного дискурсу, що є важливим у літературних та культурологічних дослідженнях [11].

Практичні застосування дискурсології та риторики розширюються і включають в себе широкий спектр професійних сфер, де важлива ефективна комунікація та аналіз мовлення [14].

У сучасному світі вивчення дискурсології та риторики відзначається динамічними змінами та новими тенденціями, які відображають важливі аспекти комунікації та мовленнєвої діяльності. Ось деякі з сучасних тенденцій у цих галузях: Сучасні дослідження дискурсології та риторики враховують різноманітні мовленнєві та візуальні засоби комунікації. Це включає аналіз мовлення разом з елементами дизайну, графіки, фотографії та відео. Зосереджений на розкритті влади, нерівності та соціокультурних відмінностей в мовленні та текстах. Цей підхід допомагає аналізувати, як мовлення може бути використане для маніпуляції та контролю. Фокусується на вивченні діалогічних взаємодій та комунікативних практик у різних контекстах, включаючи соціальні мережі, форуми та спілкування в мережі. Досліджує вплив цифрових технологій на мовленнєву практику та аналізує риторичні аспекти в інтернет-комунікації, включаючи використання мемів, хештегів та інших онлайн-форм комунікації. Вивчає сприйняття та розуміння риторичних прийомів, зосереджуючись на психологічних та когнітивних процесах. Аналізує, як статева приналежність впливає на мовленнєву діяльність та сприйняття риторичних прийомів. Вивчає вплив культурних різниць на способи комунікації та риторичні засоби [7]. Зосереджується на аналізі мовлення, пов'язаного з екологічними питаннями та ставленням до навколишнього середовища [4].

Сучасні дослідження в цих областях дозволяють краще розуміти складність мовленнєвої комунікації в сучасному світі та розвивати нові теоретичні та практичні підходи до вивчення дискурсології та риторики.

Таблиця 1.2

Сучасні тенденції у вивченні дискурсології та риторики

Тенденція	Опис
-----------	------

Мультиmodalність	Вивчення різних аспектів мовлення, включаючи текст, візуальні та аудіовізуальні компоненти.
Критичний дискурс–аналіз	Аналіз влади, нерівностей та соціокультурних відмінностей у мовленні.
Діалогічний дискурс–аналіз	Дослідження діалогічних взаємодій та комунікативних практик у різних контекстах.
Дігiтальна риторика	Вивчення впливу цифрових технологій на мовленнєву практику та риторичні аспекти онлайн–комунікації.
Когнітивна риторика	Аналіз психологічних та когнітивних процесів у сприйнятті та розумінні риторичних прийомів.
Гендерна риторика	Вивчення впливу статевої приналежності на мовленнєву діяльність та риторичні засоби.
Інтеркультурна риторика	Аналіз культурних різниць у способах комунікації та риторичних прийомах.
Екологічна риторика	Дослідження мовлення, пов'язаного з екологічними питаннями та ставленням до навколишнього середовища.

Розвиток дискурсології та риторики був визначений внеском видатних дослідників, які досліджували ці галузі лінгвістики та мовознавства. Ось деякі з них:

Дискурсологія:

1. Міхель Фуко – французький філософ і соціолог, автор концепції дискурсу як влади. Він вніс величезний внесок у розвиток дискурсивного аналізу та вивчення мовної влади.
2. Норман Фейрклофт – британський мовознавець, відомий своїми дослідженнями структури текстів та дискурсу. Його роботи сприяли розвитку критичного дискурс–аналізу.
3. Теун А. ван Дейк – голландський дослідник, який вніс вагомий внесок у вивчення дискурсу в політичних та соціокультурних контекстах.

Риторика:

4. Арістотель – давньогрецький філософ і вчений, автор впливової праці "Риторика", в якій він розглядав основні аспекти мистецтва переконання та аргументації.
5. Кікєрон – римський оратор і публіцист, вважався одним із найвидатніших риториків давнього Риму. Він розробив теорію риторики та ввів поняття "п'яти ораторичних канонів".
6. Кетрін Хільс – американська вчена, відома своїми дослідженнями у галузі жіночої риторики та гендерних аспектів мовлення.

7. Кеннет Берк – американський дослідник, який вивчав роль риторики в політичних дебатах та громадській сфері.

8. Чайм Перельман – бельгійський філософ і риторик, автор концепції "нової риторики", яка акцентує на аргументації та переконанні.

Ці вчені і дослідники внесли значний внесок у вивчення та розвиток дискурсології та риторики, створюючи теоретичні підстави та методології для аналізу мовлення, текстів та комунікації [23].

Дискурсологія та риторика відіграють ключову роль у вивченні та аналізі промов Нобелівських Лауреатів, оскільки допомагають розуміти та оцінювати мовленнєву ефективність та вплив цих виступів. Ось деякі аспекти їхньої ролі: Дискурсологія та риторика допомагають ідентифікувати та аналізувати риторичні засоби, які використовуються в промовах Нобелівських Лауреатів. Це включає вивчення структури промов, вибір мовних засобів, використання образної лексики та інших риторичних прийомів. Дискурсологія та риторика допомагають розкрити аргументацію, яку використовує лауреат Нобелівської премії для підтримки своїх ідей та позицій. Аналіз аргументації може допомогти виявити логічні зв'язки та переконливість виступу [15]. Дослідження дискурсу допомагають враховувати специфіку аудиторії, до якої звертається лауреат. Риторика визначає, яким чином спілкуватися з аудиторією для досягнення максимального впливу. Аналіз дискурсу та риторики допомагає враховувати культурні особливості та контекст, в якому відбувається виступ. Це особливо важливо при перекладі промов на інші мови. Дискурсологія та риторика дозволяють оцінювати ефективність мовленнєвих виступів. Вони допомагають визначити, наскільки вдалим був виступ лауреата Нобелівської премії у виконанні своєї мети. Аналіз дискурсу та риторики дозволяє вивчити і визначити унікальний стиль кожного лауреата та виявити особливості його мовленнєвої діяльності [17].

Всі ці аспекти допомагають більш глибоко розуміти та аналізувати промови Нобелівських Лауреатів, а також сприяють їхньому ефективному перекладу та розкриттю потужності їхнього мовленнєвого впливу.

1.2 Особливості дискурсу промов Нобелівських лауреатів

Історичний контекст має значущий вплив на зміст та форму промов Нобелівських лауреатів. Світові події, такі як війни, конфлікти, революції чи економічні кризи, впливають на тон та зміст промов. Лауреати можуть висловлювати свої думки щодо подій, що відбуваються у світі. Політичні чи ідеологічні конфлікти, наприклад, Холодна війна, також впливають на спосіб, яким формулюються промови лауреатів. Розмаїтість культур та цінностей у різних країнах може становити виклик для лауреатів у спробі передати свої ідеї всесвітній аудиторії. Розвиток наукових та технологічних досягнень також відображається у промовах. Лауреати можуть говорити про вплив нових технологій чи наукових відкриттів на сучасне суспільство. Зміни у соціокультурній сфері, такі як рухи за права людини, фемінізм, екологічні ініціативи, також можуть знаходити відображення у промовах Нобелівських лауреатів [16].

Ці фактори створюють багатогранний історичний контекст, в якому формуються та виголошуються промови Нобелівських Лауреатів, і відображають важливі аспекти світової історії та сучасності.

Промови Нобелівських Лауреатів охоплюють різноманітні теми та аспекти, відображаючи важливі суспільні та наукові питання. Ось кілька типових тематичних аспектів, що розглядаються у їхніх промовах: Багато Нобелівських Лауреатів висловлюють подяку та вдячність за підтримку наукового дослідження та прогресу в науці. Лауреати використовують свій статус, щоб говорити про проблеми соціальної справедливості, права людини, боротьбу з дискримінацією та нерівністю. Деякі лауреати активно сприяють миру та міжнародній співпраці, висловлюючи побажання досягти миру у світі та вирішити конфлікти. Проблеми навколишнього середовища та сталого розвитку стали все більш актуальними у промовах лауреатів. Лауреати в галузі

літератури нерідко говорять про важливість культурної спадщини, мови та літератури [20].

Соціальна відповідальність науковців та інтелектуалів: Багато лауреатів обговорюють етичні та соціальні аспекти науки та ролі науковців у сучасному суспільстві [14]. Висвітлення ролі інновацій та технологій у розвитку суспільства та науки. Лауреати можуть підкреслювати важливість свободи слова та виразу думок [23].

Ці теми та аспекти відображають широкий спектр сучасних суспільних та наукових дискусій, які мають велике значення для сучасного світу. Промови Нобелівських Лауреатів відкривають двері до розуміння цих питань та їхнього впливу на наше суспільство.

Промови Нобелівських Лауреатів зазвичай мають добре структуровану організацію, яка допомагає виразити їхні думки та ідеї ефективно. Ось деякі загальні аспекти структури та організації промов:

Вступ: Промова починається вступом, який може включати привітання, пояснення теми та важливість моменту. Вступ також може включати посилання на історичний контекст або актуальні події [25].

Основна частина: Основна частина промови розглядає ключові ідеї та аргументи. Вона може бути поділена на розділи або пункти, кожен із яких розглядає окремий аспект теми. Лауреати використовують аргументи, щоб підтвердити свої позиції. Це може включати логічне викладення доказів, статистику, приклади та авторитетні джерела. Промови можуть включати елементи, що апелюють до емоцій аудиторії, такі як особисті історії, емоційні апеляції чи риторичні запитання. Промова завершується заключенням, в якому лауреат підводить підсумок головних ідей та залишає слухачів з міркуваннями або викликами діяти. Промови можуть включати риторичні засоби, такі як метафори, порівняння, анафора (повторення слів чи фраз на початку речення), антитези (протилежності) тощо, для підсилення впливу слів. Стиль промови може бути формальним, науковим, літературним, або ж, навпаки, невимушеним та розмовним, залежно від мети та аудиторії. Лауреати завжди

беруть до уваги свою аудиторію, спрямовуючи свої промови на велику глобальну аудиторію або на конкретні групи слухачів [30].

Ці елементи структури та організації допомагають створити ефективні промови, які передають важливі ідеї та інформацію слухачам. Промови Нобелівських Лауреатів відзначаються вмінням використовувати різноманітні риторичні прийоми для підсилення впливу та ефективності мовлення. Ось деякі з найпоширеніших риторичних прийомів: Використання метафор та порівнянь допомагає уявно передати абстрактні або складні концепції, роблячи їх більш доступними та зрозумілими [20].

Анафора – повторення слова чи фрази на початку речення чи рядка для підсилення враження та підкреслення важливих моментів.

Антитеза – протиставлення протилежних ідей або понять для створення контрасту та викликання роздумів.

Риторичні запитання – постановка запитань без очікування відповіді, які стимулюють слухачів міркувати та вдуматися в проблему.

Епіфора – повторення слів чи фраз на кінці речень для підсилення емоційного ефекту.

Апеляція до авторитету – це може включати посилання на відомих науковців, експертів або авторитети, щоб підтвердити аргументи та враження.

Гіпербола – використання перебільшення для створення враження чогось надзвичайного чи важливого.

Спілкування з аудиторією – пряме звертання до слухачів, використання звертань "ви" та "ми" для включення аудиторії у мовлення.

Ритм та паралельні структури – структуроване використання ритму, повторів та паралельних конструкцій для створення плинного та ефективного мовлення [17].

Риторичні питання та звертання до емоцій – використання запитань, що стимулюють емоції, або звертань до почуттів та інтересів аудиторії.

Ці риторичні прийоми допомагають лауреатам Нобелівської премії досягти більшої ефективності у спілкуванні своїх ідей та інформації, надаючи їм виразності та переконливості [11].

Для підтримки своїх аргументів у промовах, лауреати Нобелівської премії використовують різні способи та джерела. Ось декілька способів, якими вони підтримують свою аргументацію: Вказування на результати наукових досліджень, статистичні дані, факти та докази можуть підтвердити аргументи та робити їх більш переконливими. Використання думок та висновків відомих експертів або авторитетних осіб у відповідній галузі підсилює авторитетність аргументів. Порівняння з аналогічними ситуаціями чи надання конкретних прикладів можуть допомогти аудиторії краще розуміти абстрактні ідеї. Вказування на подібні історичні ситуації чи приклади з минулого для підтримки аргументів та підкреслення їхньої актуальності. Розповіді та історії з особистого досвіду можуть бути використані для ілюстрації аргументів та апеляції до почуттів аудиторії. Використання цитат відомих авторів або посилання на літературні твори може надати вагу аргументам. Детальний аналіз ситуації чи контексту допомагає розкрити сутність аргументів та їхню важливість. Використання стилістичних засобів та мовних образів для апеляції до емоцій аудиторії і підкреслення важливості аргументів [39].

Лауреати Нобелівської премії вміло поєднують ці способи для підтримки своїх аргументів і роблять свої промови більш переконливими та впливовими.

Промови Нобелівських Лауреатів вдало поєднують апеляцію до емоційної та інтелектуальної аудиторії для досягнення максимального впливу та ефективності. Ось декілька способів, якими це досягається: використовують мовні засоби, які спонукають до почуттів, співчуття та емоційної реакції. Це може включати викликання співчуття до страждань, радості від досягнень або обурення від негативних явищ. Лауреати надають інтелектуальну підтримку своїм аргументам, наводячи логічні докази, наукові дані та експертні висновки, щоб заслужити довіру та повагу аудиторії. Вони апелюють до

загальних цінностей та ідеалів, що є важливими для більшої частини аудиторії. Це може бути піднесення гуманітарних ідеалів, миру, прав людини тощо. Залучення аудиторії до діалогу чи спільного розв'язання проблеми, що стимулює активну участь слухачів. Вони використовують різноманітні риторичні прийоми, такі як метафори, порівняння, аналогії та антитези, щоб посилити ефективність своїх аргументів [22]. Враховуючи, що аудиторія складається не лише з лайковців, лауреати враховують інтелектуальну різноманітність аудиторії та стараються висловлюватися доступно для всіх. Лауреати можуть вказувати на практичну користь чи особисту важливість своїх ідей для слухачів [37].

Ці методи допомагають лауреатам створювати багатоаспектні та переконливі промови, які здатні впливати на аудиторію як на емоційному, так і на інтелектуальному рівні [36].

Таблиця 1.3

Способи апеляції до емоційної та інтелектуальної аудиторії в промовах
Нобелівських Лауреатів

Способи Апеляції	Опис
Емоційна апеляція	Використання мовних засобів, які звертаються до почуттів, емоцій та співчуття аудиторії.
Використання аргументів	Представлення інтелектуальної підтримки своїм аргументам у вигляді логічних доказів, наукових даних та експертних висновків.
Звертання до цінностей	Апеляція до загальних цінностей та ідеалів, що важливі для більшої частини аудиторії.
Інтерактивність	Залучення аудиторії до діалогу та спільного розв'язання проблеми, стимулюючи активну участь слухачів.
Засоби переконання	Використання різних риторичних прийомів, таких як метафори, порівняння, аналогії та антитези, для підсилення ефективності аргументів.
Інтелектуальна складність	Враховування інтелектуальної різноманітності аудиторії та висловлювання думок у доступній формі.
Апеляція до інтересів	Наголошення на практичній користі чи особистій важливості своїх ідей для слухачів.

Мовленнєва стратегія лауреатів Нобелівської премії в їхніх виступах грає важливу роль у сприйнятті та впливі на аудиторію. Основні стратегії, які вони використовують, включають: Лауреати враховують особливості своєї аудиторії, включаючи рівень знань, інтереси та цінності, і адаптують свою

мовленнєву стратегію відповідно до цього. Наприклад, вони можуть використовувати спеціалізовану лексику для наукової аудиторії або простішу мову для загального читача. Виступи лауреатів мають чітку структуру та логічний хід, який допомагає аудиторії легше розуміти їхні аргументи та ідеї. Вони намагаються підтримати емоційний контакт з аудиторією, використовуючи емоційно насичену мову, живі історії та метафори. Лауреати надають переконливі аргументи та підтверджують їх доказами, науковими фактами та прикладами. Вони стараються віддзеркалити сучасні події, тренди та проблеми у своїх виступах, щоб зробити їх більш актуальними та сприйнятними для аудиторії. Лауреати вказують на загальні цінності та ідеали, які об'єднують аудиторію навколо їхніх ідей та мети. Вони використовують стилістичні засоби, такі як риторичні питання, метафори, антитези, щоб підсилити враження від своїх виступів [10].

Ці стратегії допомагають лауреатам створювати мовленнєві виступи, які не лише інформують, але й надихають та впливають на аудиторію, спонукаючи її до роздумів та дій.

Мовна культура має значний вплив на структуру та зміст промов Нобелівських лауреатів. Основні аспекти впливу мовної культури включають:

Лінгвістичні особливості: Мовна культура визначає особливості граматики, лексики та синтаксису. Лауреати надають перевагу виразам та структурам, які є прийнятними та зрозумілими для представників своєї мовної культури [34].

Культурні концепти: Вони використовують культурні концепти, метафори та алегорії, які мають особливий сенс або значення в їхній мовній культурі, щоб підкреслити свої ідеї та інтенції.

Історичні асоціації: Лауреати можуть посилатися на історичні події, особистості або символи, які мають особливе значення в їхній культурі, для створення зв'язку з аудиторією.

Етичні та моральні стандарти: Мовна культура впливає на визначення етичних та моральних стандартів. Лауреати можуть висловлювати свої погляди та цінності, які відповідають їхній мовній культурі.

Відтворення культурних аспектів: У виступах вони можуть відтворювати культурні аспекти, такі як традиції, обряди або вірування, які є важливими для їхньої спільноти.

Мовна експресія: Мовна культура впливає на експресію та стиль виступів. Лауреати можуть використовувати стилістичні прийоми, які властиві їхній мовній культурі, для створення ефектних промов.

Вплив мовної культури на промови Нобелівських лауреатів робить їх унікальними та насиченими культурним значенням. Вони виступають як представники своєї культури та використовують мову як інструмент для спілкування та вираження своїх ідей у контексті цієї культури.

Лауреати Нобелівської премії, у своїх промовах, удосконалено використовують мовні засоби для вираження глибоких думок та ідей. Основні аспекти використання мови для вираження важливих концепцій включають:

Метафори та аналогії: Вони використовують метафори та аналогії, щоб відобразити складні або абстрактні концепції у більш зрозумілій формі. Це допомагає аудиторії легше уявити та сприйняти ідеї [33].

Риторичні питання: Лауреати використовують риторичні питання для стимулювання думок та запитань у своїй аудиторії. Це допомагає активізувати роздуми та підтримує важливі теми [1].

Структура аргументації: Вони будують свої виступи з уважним плануванням та структурують їх так, щоб послідовно розкрити свої ідеї та аргументи.

Різноманітність мовленнєвих засобів: Лауреати використовують багатство мовленнєвих засобів, таких як алегорії, епітети, гіперболи та іронія, щоб підкреслити важливість та глибокий зміст своїх ідей.

Відтворення індивідуальності говорячого: Мовні засоби допомагають відобразити особистий стиль та голос лауреата, підкреслити його авторську позицію та оригінальність.

Інтонаційні та голосові ефекти: Вони використовують інтонацію, голосові та ритмічні ефекти, щоб підсилити смисловий навантаження та емоційний вплив промови.

Звернення до моральних та етичних аспектів: Мовні засоби допомагають створити моральний контекст та етичну перспективу, що підсилює значення думок та ідей лауреата.

Всі ці мовні засоби сприяють збагаченню промов Нобелівських лауреатів та роблять їх більш змістовними, інтелектуально насиченими та емоційно виразними [35].

Промови Нобелівських лауреатів відрізняються залежно від їхньої галузі та індивідуального стилю. Основні відмінності включають: Лауреати в галузі літератури, науковці та медики створюють промови, що відображають їхню спеціалізацію. Це визначає головну тему та контекст їхніх виступів. Галузі можуть використовувати різні мовленнєві прийоми. Наприклад, літературні лауреати можуть бути більш схильні до використання поетичних засобів, в той час як лауреати в галузі медицини можуть розглядати теми наукової точки зору. Виступи можуть мати різну структуру в залежності від галузі. Наприклад, науковці можуть використовувати більше логічних аргументів, тоді як літературні лауреати можуть покладатися на літературну форму та емоційний зміст. Промови лауреатів можуть відображати різні емоційні стани. Деякі можуть бути більш емоційно виразними, тоді як інші можуть бути більш об'єктивними та науковими. Аудиторія також впливає на промови. Наприклад, медичні промови можуть бути спрямовані на фахівців у галузі медицини, тоді як літературні лауреати спрямовують свої виступи на широку літературну громадськість. Кожен лауреат має свій власний стиль та голос, які відображають їхню особистість та творчий підхід. Це робить промови неповторними.

Загальні відмінності та індивідуальні особливості виступів Нобелівських лауреатів роблять кожну промову унікальною та цікавою для аналізу та перекладу.

1.3 Специфіка перекладу промов Нобелівських лауреатів

Переклад промов Нобелівських лауреатів є складним і відповідальним завданням, оскільки такі промови відзначаються високим рівнем риторичної та мовної майстерності. Сутність цього перекладу полягає в кількох аспектах: Один з найважливіших аспектів перекладу промов – це збереження ідей, концепцій та загального смислу, які лауреат намагається висловити. Перекладач повинен вірно та точно відтворити ці ідеї на іншій мові. Промови Нобелівських лауреатів часто вражають своєю риторичною виразністю. Перекладач повинен знайти адекватні мовні засоби для передачі цієї виразності на іншу мову, зберігаючи при цьому природність виразу. Успішний переклад повинен відтворювати стиль та голос автора промови. Це означає, що перекладач повинен розуміти імпліцитні особистісні особливості та характер автора та відтворювати їх у тексті перекладу. Промови Нобелівських лауреатів можуть бути наповнені емоціями. Перекладач повинен вміло передавати ці емоції, використовуючи мовні засоби, щоб зберегти їхню інтенсивність та вплив на аудиторію. Перекладач повинен враховувати особливості мови та культурного контексту цільової аудиторії, щоб переклад був зрозумілим і прийнятним для читачів або слухачів. Остаточний переклад повинен залишити комунікативну ефективність промови, щоб вона продовжувала вражати та впливати на аудиторію.

Сутність перекладу промов Нобелівських лауреатів полягає в балансі між точністю передачі смислу та виразністю риторичних елементів, а також у врахуванні культурних, стилістичних та емоційних аспектів мовлення.

Переклад риторичних промов Нобелівських лауреатів стикається з численними викликами та особливостями, які вимагають особливої уваги та майстерності перекладача. Основні виклики та особливості включають:

Риторична фігурність: Промови лауреатів можуть бути багаті різними риторичними фігурами, такими як метафори, алегорії, антитези тощо. Перекладач повинен знайти еквівалентні фігури на цільовій мові або використовувати аналогічні засоби виразності. Використання риторичних питань та висловлення може надавати промові особливого ритму та виразності. Перекладач повинен враховувати ці риторичні прийоми та намагатися зберегти їхній вплив на аудиторію. Перекладач повинен ретельно дослідити стиль та голос автора промови та намагатися відтворити їх у перекладі. Це включає в себе врахування індивідуальних особливостей мовлення та мовного стилю лауреата. Риторичні промови можуть бути насиченими емоціями. Перекладач повинен забезпечити передачу цієї емоційної інтонації на цільову мову, щоб зберегти враження та вплив на аудиторію [7].

Аргументація та логіка: Риторичні промови часто містять переконливі аргументи та логічні конструкції. Перекладач повинен зберегти цю аргументацію та логічну послідовність в перекладі [4].

Культурна адаптація: Перекладач повинен враховувати культурні відмінності та контекст при перекладі риторичних промов, щоб забезпечити зрозумілість та відповідність мовлення цільовій аудиторії.

Переклад риторичних промов вимагає від перекладача не лише глибокого розуміння мови, але й мистецтва виразного мовлення та вміння відтворити ефективну риторику автора.

Переклад риторичних промов Нобелівських лауреатів завжди включає аспекти культурного контексту, які можуть вплинути на сприйняття та ефективність перекладу. Основні впливи культурних різниць включають: Багато риторичних фігур та виразів можуть бути специфічними для культури мови–джерела. Перекладач повинен знайти адекватні еквіваленти на цільовій

мові, щоб зберегти інтенсивність виразності. Культурні символи та метафори можуть мати різне сприйняття в різних культурах. Перекладач повинен враховувати ці різниці, щоб уникнути неправильного сприйняття. Різні культури можуть мати відмінності в стилі мовлення, такі як формальність або неформальність. Перекладач повинен відтворити стиль автора з урахуванням культурних очікувань аудиторії. Етикет та вимоги до ввічливого мовлення можуть відрізнятися в різних культурах. Перекладач повинен забезпечити відповідну ввічливість та етикет у перекладі. Промови Нобелівських лауреатів можуть містити політичні або соціокультурні виміри, які можуть бути чутливими для аудиторії на інших культурних просторах. Перекладач повинен враховувати ці чутливості та намагатися передати їх належним чином. Перекладач повинен мати глибоке розуміння культурних концепцій та цінностей як на мові–джерелі, так і на цільовій мові, щоб забезпечити точний та адекватний переклад [4].

Вплив культурних різниць може бути суттєвим для перекладу риторичних промов, і перекладач повинен бути досвідченим у врахуванні цих аспектів для досягнення успішного результату.

Збереження структури та інтонації в перекладі риторичних промов є ключовим завданням для збереження ефективності та враження, які створює оригінальна промова. Основні аспекти включають: Перекладач повинен дотримуватися структури оригінальної промови, включаючи вступ, основну частину та висновок. Це допоможе зберегти логічну послідовність та побудову мовлення. Перекладач повинен намагатися відтворити інтонаційні відтінки та ритм оригінальної промови. Це включає в себе використання правильного наголосу, пауз та інших аспектів мовної інтонації. Збереження логічної послідовності аргументів та ідей у перекладі допоможе зберегти ефективність промови та сприяти розумінню аудиторією. Перекладач повинен враховувати використання риторичних фігур, таких як метафори та антитези, і намагатися передати їх в перекладі з максимальною точністю. Збереження емоційної інтонації важливо для передачі емоцій та вражень, які містяться в промові.

Перекладач повинен вміло передавати ці емоції на цільову мову. Якщо оригінальна промова містить звукові ефекти, такі як асонанси або алітерації, перекладач повинен намагатися відтворити їхню звучність у перекладі [5].

Збереження структури та інтонації у перекладі риторичних промов допоможе зберегти ефективність та враження, які створює оригінальна промова, і зробити переклад більш вірогідним і зрозумілим для аудиторії цільової мови [8].

Таблиця 1.4

Аспекти відтворення стилю та голосу лауреата в перекладі промови

Аспект	Завдання перекладача
Структура промови	Дотримання структури вступу, основної частини та висновку оригінальної промови.
Інтонація та ритм	Відтворення інтонаційних відтінків та ритму оригінальної промови на цільовій мові.
Логічна послідовність	Збереження логічної послідовності аргументів та ідей для збереження ефективності мовлення.
Риторичні фігури	Передача риторичних фігур, таких як метафори та антитези, з максимальною точністю.
Емоційна інтонація	Збереження емоційної інтонації для передачі емоцій та вражень, що містяться в промові.
Звукові ефекти	Відтворення звукових ефектів, якщо промова містить асонанси, алітерації та інші акустичні ефекти.

Важливим аспектом перекладу риторичних промов Нобелівських лауреатів є забезпечення адекватності та ефективності перекладу риторичних елементів. Деякі ключові аспекти цього завдання включають: Перекладач повинен забезпечити, що риторичні елементи, такі як фігури мови, інтонація та структура, відтворені на цільовій мові, відповідають оригіналу. Це означає, що перекладач повинен вибирати мовні засоби, які найкраще передають риторичні ефекти. Перекладач повинен дбати про те, щоб переклад був ефективним і мав такий самий вплив на аудиторію, як і оригінальна промова. Це включає в себе виразне вираження ідей та вражень, а також підтримку аргументації [3]. Перекладач повинен враховувати, як цільова аудиторія сприйматиме риторичні елементи перекладу. Важливо враховувати культурні особливості та стилістичні відмінності, щоб забезпечити сприйняття тексту цільовою аудиторією. Перекладач повинен аналізувати, як риторичні

елементи в оригінальній промові впливають на аудиторію та як цей вплив можна передати в перекладі. Перекладач повинен шукати мовні засоби, які є еквівалентами риторичних елементів на цільовій мові, або намагатися досягнути схожого ефекту за допомогою інших мовних засобів. Важливо враховувати жанр та стиль оригінальної промови при виборі мовних засобів для перекладу риторичних елементів [10].

Забезпечення адекватності та ефективності перекладу риторичних елементів допоможе зберегти суть та враження, створені оригінальною промовою, і зробить переклад більш впізнаваним і впливовим для аудиторії цільової мови.

Перекладач відіграє ключову роль у відтворенні стилю та голосу Нобелівського лауреата в перекладі його промови. Для цього він повинен: Перекладач повинен детально вивчити стиль письма та мовлення конкретного лауреата. Це включає в себе аналіз його інших робіт, статей, інтерв'ю та інших джерел, де можна виявити його унікальну мовну манеру. Перекладач повинен намагатися відтворити індивідуальний стиль та голос лауреата в перекладі. Це означає врахування його особливих мовних виразів, образів, метафор та інших стилістичних рис. Перекладач повинен враховувати особливості цільової аудиторії та вибирати мовні засоби, які відповідають її сприйняттю та смакам. Стиль та голос лауреата можуть відрізнятися в залежності від жанру промови та її теми. Перекладач повинен адаптувати переклад до конкретних умов та контексту. Перекладач повинен вміло вибирати мовні засоби, які найкраще відтворюють стиль та голос лауреата. Це може включати в себе використання специфічної лексики, фразеології та синтаксичних конструкцій. Після перекладу перекладач повинен провести ретельне редагування та коригування тексту, щоб забезпечити відповідність стилю та голосу лауреата [17].

Висновки до розділу 1

1. Дискурсологія відкриває перед нами можливість розглядати тексти як складову частину комунікації, що надає можливість аналізувати не лише слова та фрази, але й контекст, в якому вони використовуються. З іншого боку, риторика допомагає розкрити мовленнєві засоби, за допомогою яких автори намагаються переконати та вплинути на свою аудиторію. Ці два поняття відіграють ключову роль у вивченні промов, оскільки сприяють розумінню та аналізу того, які мовні та комунікативні стратегії використовуються у таких текстах.

Аналіз показує, що дослідження дискурсології, риторики та перекладу цих складних текстів є необхідним для більш глибокого розуміння промов Нобелівських лауреатів та їх перекладу. Вивчення специфіки дискурсу промов в контексті культурних та історичних аспектів дозволить нам краще осмислити та визначити їхню роль у сучасному мовленні.

2. Перш за все, історичний контекст є ключовим чинником у формуванні дискурсу промов Нобелівських лауреатів. Переможці отримують свої нагороди в часи, коли світ стикається з різними викликами і важливими подіями. Це спонукає їх до висловлення важливих думок та ідей, які впливають на суспільство та світову політику. Отже, дискурс цих промов стає історично обумовленим рефлексом суспільних перетворень.

Культурні аспекти також надають особливостей дискурсу промов. Кожна країна має свою власну культурну спадщину та традиції, які відображаються в мовленні лауреатів. Це може включати в себе використання образів, метафор, алегорій та інших культурно зумовлених елементів.

Додатково, промови Нобелівських лауреатів відзначаються вибором мовних засобів для вираження глибоких думок та ідей. Це може включати в себе використання спеціалізованої лексики, синонімів, антонімів та образної лексики для підсилення семантичного навантаження промов.

Також, риторичні прийоми, використані в цих промовах, відіграють значущу роль у їхній ефективності. Метафори, антитези, повтори та інші риторичні засоби підсилюють вплив слів лауреатів на аудиторію.

3. Специфіка перекладу промов Нобелівських лауреатів полягає, в першу чергу, у важливості відтворення стилістичних та голосових особливостей авторського тексту. Кожен лауреат має свій неповторний стиль, що відзначається виразністю та індивідуальністю. Збереження цього стилю у перекладі є однією з важливих задач перекладача, оскільки велика частина ефективності промови полягає саме в її стилістичних рисах.

Далі, важливо відзначити, що переклад промов Нобелівських лауреатів вимагає від перекладача вірно відтворювати риторичні прийоми, використані автором. Метафори, антитези, повтори та інші риторичні засоби не лише надають тексту виразності, але й підсилюють вплив слів на аудиторію. Таким чином, перекладач повинен знати, як передати ці риторичні прийоми так, щоб вони залишилися ефективними на цільовій мові.

Не менш важливим є завдання перекладу емоційного забарвлення промов. Багато промов Нобелівських лауреатів містять глибокі емоції, які необхідно відтворити у перекладі. Емоційна інтонація, підсилення емоційних моментів, відтворення тону автора - усе це важливо для збереження авторського стилю та голосу.

Усі ці завдання вимагають від перекладача великої відданості адекватності перекладу та збереженню унікальних рис авторського тексту. Тільки такий підхід дозволить донести до цільової аудиторії всю глибину та важливість промов Нобелівських лауреатів у їхньому первозданному вигляді.

РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ДИСКУРСИВНО–РИТОРИЧНИХ ЗАСОБІВ У ПЕРЕКЛАДІ ВИСТУПІВ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Перекладацькі трансформації у текстах англомовних промов Нобелівських лауреатів

Безумовно публічні виступи нобелівських лауреатів стосуються важливих та актуальних явищ та подій в різних сферах діяльності людини, таких як наука, медицина, освіта, політика, а також соціальна сфера. Традиційно нобелівським лауреатами які в своїх промовах здатні торкнутись одразу декількох з перерахованих сфер є політичні діячі. Адже вони в силу специфіки власної діяльності здатні безпосередньо чи опосередковано здійснювати вплив на ці сфери. Вказуючи у своїх виступах на пріоритетні проблеми сучасного суспільства, які потребують спільного розв'язання на рівні міжнародної співпраці нобелівські лауреати передусім прагнуть знайти відгук в серцях своєї аудиторії. Відповідно через прагнення бути почутими, зрозумілими та підтримуваними нобелівські лауреати у своїх виступах застосовують ефективні інструменти впливу на аудиторію. До одного з таких інструментів зараховуємо гумор, котрий здатний не лише засвідчити високий інтелектуальний рівень мовця, а й у спрощеній формі передати складні формулювання, котрі будуть емоційно сприйняті аудиторією, а відтак надійно закарбуються в пам'яті.

Гумор в рамках публічних виступів функціонує як ефективний інструмент передачі прихованого змісту цільовій аудиторії. Завдяки гумору аудиторії виступаючого вдається розпізнати задум його промови, навіть коли цей задум був висловлений імпліцитно (як розмовна імплікатура) – через прагматичний висновок, в якому сенс переданий нетрадиційними засобами [41].

Для публічних виступів важливою є кожна деталь, адже кожна сприяє досягненню певного комунікативного ефекту – налагодженню коректного та однозначного розуміння інформації трансльованої мовцем його аудиторії. Сучасна лінгвістична прагматика вказує на те, що гумор посідає важливе місце в публічних промовах. В даному контексті тексти виступів нобелівських лауреатів політиків не є винятком. Гумористичні формулювання привертають увагу цільової аудиторії водночас зменшуючи рівень серйозності тону [1, с. 31; 2]. Таким чином в публічних промовах мовці загалом та нобелівські лауреати зокрема досягають одного зі стратегічно важливих завдань – вразити свою аудиторію та викликати в неї необхідні емоції.

Враховуючи вищезазначене в даному пункті дослідження дискурсивно–риторичні особливості англомовних виступів нобелівських лауреатів були розглянуті саме через призму гумору. Відповідно до опрацьованої джерельної бази дослідження гумор трактуємо як термін котрий номінує всі людські слова та дії, які сприймаються як смішне та переважно викликає сміх в інших людей. Гумором також вважаємо сукупність психічних процесів які охоплюють створення та сприйняття комічного. Відповідно в лінгвістичному аспекті гумор характеризується певним синтаксичним та лексичними особливостями [8].

В лінгвопрагматичному аспекті гумор розуміємо як форму мови, яка відмінна від мовних правил та розмовних принципів; як форму мовної творчості із застосуванням мовних аспектів [12].

Повертаючись до тези про те, що гумор у виступах нобелівських лауреатів виконує роль інструменту для досягнення комунікативного ефекту зауважимо, що вона реалізується відповідно до теорії звільнення Фрейда. У своїй теорії німецький психолог аргументував, що сміх завдяки специфічній психофізіологічній природі здатний зняти напругу та звільнити психічну енергію, яка акумулюється людським організмом [5, с. 182; 7, с. 171]. Це важливий аспект аналізованих промов, адже завдяки ньому аудиторія мовця не втрачає інтерес до головного змісту виступу та емоційно реагує на

сприйнятті мовні повідомлення. Позитивна емоційна реакція аудиторії виступаючого вказує на те, що вона однозначно поділяє його почуття гумору, а також на те, що психоемоційний контакт між ними налагоджений.

Безумовно публічні виступи навіть у нобелівських лауреатів викликають стрес, відповідно використання в промовах гумору є також інструментом самозаспокоєння для самих мовців, засобом зменшення власної тривоги та напруги, зміни емоційного стану на піднесений [9].

Присутність гумору у виступах нобелівських лауреатів здатне зменшити психологічну напругу між мовцем та його аудиторією, без втрати концентрації останньої на ключовому змісті промови. Отже, гумор в рамках таких промов має маніпулятивний ефект. Тому далі в даному пункті детальніше розглянуті перекладацькі трансформації такого ефекту в англомовних публічних промовах нобелівського лауреата премії миру 2009 р. сорок четвертого президента США Барака Обами [29]. Гумор в його промовах, як загалом у публічних виступах політиків репрезентує національний менталітет та актуальна для країни чи світу проблематику сучасного життя на прикладі характерних мовних ситуацій.

Перекладацькі трансформації гумору мають вирішувати ключову проблему його перекладу – розбіжність культур. Адже, незнання певних особливостей культури може призвести до того, що сам перекладач може розцінювати певні варіанти гумору як “неадекватні” в культурному аспекті чи до того, що його доречність регулюватиметься цензурою [21].

Перекладацькі трансформації у текстах англомовних промов Нобелівських лауреатів є наслідком подолання труднощів їх перекладу українською мовою. Останні обумовлені передусім розбіжністю культур англомовного та україномовного суспільства. Перекладацькі трансформації являють собою перетворення засобом яких здійснюється перехід від мовних одиниць оригіналу до одиниць мови перекладу. Тобто вони є специфічним видом міжмовного перефразування істотно відмінного від трансформацій в межах однієї мовної системи [3, с. 102].

Загалом погоджуємось з науковою думкою про те, що перекладацька трансформація є по суті творчим процесом, пов'язаним із глибоким розумінням змісту тексту мовою оригіналу та вільним володінням засобами вираження мови перекладу [3, с. 103].

В аналізованій джерельній базі дослідження відсутній єдиний уніфікований підхід до класифікацій перекладацьких трансформацій. Більшість науковців сходять в думці, що залежно від характеру одиниць мови оригіналу перекладацькі трансформації будуть класифіковані на стилістичні, морфологічні, синтаксичні, семантичні, лексичні, граматичні та комплексні [3, с. 103]. В даному пункті відповідно до реалізованих матеріалів дослідження були розглянуті останні три з перелічених типів трансформацій.

Стилістичні перекладацькі трансформації реалізуються через зміну стилістичного забарвлення одиниці мови оригіналу. Морфологічна трансформація традиційної представлена заміною однієї частини мови на одну чи на декілька інших частин мови перекладу. Зміст синтаксичної трансформації полягає в тому, щоб змінити синтаксичні функції слів та словосполучень. Семантична трансформація відбувається на основі різних причинно–наслідкових зв'язків, які існують між структурними елементами мовних ситуацій які перекладаються. Лексична трансформація є відхиленням від прямих словникових відповідників. Така перекладацька трансформація переважно виникає з тієї причини, що значення лексичних одиниць мови оригіналу та мови перекладу не співпадає. Граматична трансформація є перетворенням структури речень в ході перекладу відповідно до норм мови перекладу [3, с. 104].

Знанням вітчизняним перекладознавцем Максимовим С. Є. [4] перекладацькі трансформації класифіковані на лексичні та семантичні (генералізація, диференціація, конкретизація, смисловий розвиток, антонімічний переклад, компенсація та повна перестановка сегментів тексту), а також на граматичні (зміна порядку слів та словосполучень, граматичні заміни, додавання та пропуски).

Аналізовані промови нобелівського лауреата премії миру Барака Обами при перекладі українською мовою переважно включають такі перекладацькі трансформації як дослівний переклад, модуляцію, транскодування, рідше – конкретизацію, генералізацію, диференціацію значень. Нижче вони ілюстровані відповідними прикладами. Передусім наведемо приклади дослівного перекладу в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Оригінал промови	Переклад
1	2
“And every once in a while, we’d look up and the Republicans are standing up there, fanning themselves.”	“Час від часу ми дивилися догори, а республіканці стояли там і прохолоджувались.”
“I don’t know when Republicans decided they don’t believe in building roads and bridges.”	“Я не знаю, коли республіканці вирішили, що не вірять у будівництво доріг та мостів.”
“I visited a Chrysler plant in Detroit a few weeks back, and this was a plant that would have shut down had we not moved forward. And now they’re producing these outstanding cars. And 14 workers had just won the lottery at this plant.”	“Я відвідав завод Chrysler у Детройті кілька тижнів тому, і це завод, який закrywся б, якби ми не рухалися вперед. І зараз вони виробляють ці видатні машини. А 14 працівників щойно виграли в лотерею на цьому заводі.”
“It is an honor to be here at my last — and perhaps the last — White House Correspondents’ Dinner.”	“Це честь для мене перебувати тут, на моєму останньому (можливо, взагалі останньому) вечері асоціації кореспондентів в Білому Домі.”
“Let me tell you, you’re not the only ones.”	“Дозвольте сказати, ви не єдині.”
“And even when you complained about my long answers, I just want you to know that the only reason they were long was because you asked six-part questions.”	“І навіть коли ви скаржитеся на мої довгі відповіді, я просто хочу, щоб ви знали, що єдиною причиною їхньої тривалості є те, що ви задаєте не одне, а шість питань.”
“They said this day would never come.”	“Вони сказали, що цей день ніколи не настане.”

Продовження таблиці 2.1

1	2
“They said this day would never come.”	“Вони сказали, що цей день ніколи не настане.”

Приклади дослівного перекладу промови Барака Обама (складено на основі[15; 22; 26])

Як свідчать вищенаведені приклади *дослівний переклад* промов Барака Обама як перекладацька трансформація переважно застосовується для коректного передачі іронічного забарвлення сформульованого ним контексту.

Використання *модуляції* (логічного розвитку) гарантує заміну терміну мови оригіналу термінологічною одиницею з мови перекладу через логічний підбір адекватного відповідника – вираження іншими словами такого ж значення [10]. Вона є частим способом перекладацьких трансформацій промов Барака Обама в опрацьованих матеріалах дослідження. Також було визначено, що *модуляцією* вдало передано гумор нобелівського лауреата. Це репрезентують приклади з таблиці 2.2.

□ Таблиця 2.2

Оригінал промови	Переклад
1	2
<i>“Finally, we have this car pointing in the right direction... Suddenly we get this tap on the shoulder. Who is it? It’s the Republicans. They say, “Excuse me, we’d like the keys back.”</i>	<i>“Нарешті ми були вже на правильному шляху ... Раптом хтось постукав нам по плечу. Хто це? Це республіканці і вони кажуть: “Вибачте, ми б хотіли повернути ключі.”</i>
<i>“Let me start out by saying that I was sorely tempted to wear a tan suit today – for my last press conference.”</i>	<i>“Дозвольте мені розпочати, сказавши, що сьогодні я дуже хотів одягнути саме світлий костюм на свою останню пресконференцію.”</i>
<i>“... in front of the home fans when David Ross and Jon Lester turned to each other and said, “I love you, man.” And he said, “I love you, too.” It was sort of like an Obama-Biden moment.”</i>	<i>“... перед домашніми вболівальниками, коли Девід Росс і Джон Лестер повернулися один до одного і сказали: “Я люблю тебе, чоловіче”. А він сказав: “Я теж тебе люблю”. Це було щось на зразок моменту Обама-Байдена.”</i>
<i>“He’s not really a facts guy, either.”</i>	<i>“Він не з тих, хто бере до уваги усі факти.”</i>
<i>“He calls himself a business guy, which is true, but I have to say, I know plenty of businessmen and women who’ve achieved remarkable success without leaving a trail of lawsuits, and unpaid workers, and people feeling like they got cheated.”</i>	<i>“Він називає себе бізнесменом, і це правда, але мушу визнати — я знаю багатьох бізнесменів, які досягли значних успіхів, при цьому не залишаючи за собою шлейф із судових справ і працівників, що лишилися без оплати і почуваються обдуреними.”</i>

□ Продовження таблиці 2.2

□ Приклади перекладу модуляцією промов Барака Обама (складено на основі [19; 22; 25])

На основі аналізу вище наведених прикладів прослідковано, що завдяки модуляції вдається передати інтенції оригінального гумористичного формулювання українською мовою.

З огляду на аналізовані приклади найчастіших варіантів перекладацьких трансформацій промова нобелівського лауреата премії миру Барака Обама маніпулятивний впливу гумору перекладається саме дослівним перекладом.

В аналізованих промовах Барака Обама в межах перекладацьких трансформацій також часто застосовується *транскодування*, приклади якого подані в таблиці 2.3.

□ Таблиця 2.3

□

Оригінал промови	Переклад
1	2
<i>“I receive this honor with deep gratitude and great humility.”</i>	<i>“Я приймаю цю нагороду з глибокою вдячністю і великою покірністю.”</i>
<i>“The promotion of human rights cannot be about exhortation alone.”</i>	<i>“Просування прав людини не може обмежуватися лише закликами.”</i>
<i>“I do not believe that we will have the will, the determination, the staying power, to complete this work without something more.”</i>	<i>“Я вірю, що нам вистачить волі, рішучості та стійкості, щоб завершити цю роботу без чогось більшого.”</i>

□

Приклади перекладу транскодуванням промов Барака Обама (складено на основі [22; 19; 29])

Засобом *конкретизації* при перекладацьких трансформаціях текстів промов Барака Обама вдається підібрати найточніший та конкретизований термін в певному контексті для уточнення передачі відповідних реалій. До прикладу, використане в промові сорок четвертого президента США англійське “*themselves*” внаслідок конкретизації було передано українською мовою як “*власним життям*” задля наголошення серйозності ризику та цінності життя людини: *And that's why this award must be shared with everyone who fought for justice and for peace at great risk to themselves.* (NL, URL) - Same

тому цю нагороду слід поділити з усіма, хто воював за справедливість та мир, ризикуючи власним життям.

Ще одним об'єктом дослідження стала промова Олександри Матвійчук "Time to take responsibility" під час церемонії вручення Нобелівської премії миру в Осло у 2022 році. Її промова має велике значення, оскільки вона представляє Center for Civil Liberties та українську націю в цей важливий момент. Промова висвітлює гостру тему конфлікту в Україні та викликає всевітню увагу до проблем прав людини та миру.

Загалом, авторка успішно використала дискурсивно-риторичні засоби для привернення уваги до проблем України та закликала світ до підтримки та єдності. Промова "Time to take responsibility" стала важливим внеском у зусилля за мир та права людини, і її переклад на українську мову дозволив зберегти її силу та значущість для української аудиторії. Перекладач вдало підібрав термінологію та вирази, що відповідають контексту та інтенції промови. Оригінальна промова вражає своєю емоційністю та відвертістю. Український переклад також успішно передає ці емоції та тон голосу ведучої. Наприклад, використання слова "*ганьба*" в українському перекладі відтворює відверту критику та обурення. Перекладач зумів відтворити риторичні засоби оригіналу, зокрема, риторичні запитання, образну мову та епіфору. Оригінальні риторичні фігури і структура були збережені в українському перекладі, що допомогло зберегти ефективність виступу та виразність послання. Важливо відзначити відтворення емоційності та стилю в українському перекладі. Перекладач успішно передав тон та настрої оригіналу, зберігаючи авторський підтекст та емоційність промови. Важливі послання та ідеї були відтворені в українському варіанті промови, зберігаючи їхню сутність та силу.

Загалом, відображено дискурсивно-риторичні засоби оригіналу в українському перекладі виступу лауреата Нобелівської премії миру з великою майстерністю. Це допомогло зберегти вплив цієї важливої промови та сприяти її розумінню та сприйняттю аудиторією.

Розглянемо кілька прикладів з аналізованої промови з українським перекладом, щоб продемонструвати відтворення дискурсивно-риторичних засобів.

Оригінал	Переклад
<i>"How can we make human rights meaningful again?"</i> (NL, URL)	<i>"Як зробити права людини знову значущими?"</i>
<i>"How can global solidarity become our passion?"</i> (NL, URL)	<i>"Як глобальна солідарність може стати нашою пристрастю?"</i>

Риторичну природу запитання та важливість питання глобальної солідарності в контексті промови у перекладі відтворено за допомогою *транспозиції та граматичної заміни*.

Також при перекладі було використано таку трансформацію як *модуляція* при перекладі слова "mirror". Перекладач вдало використовує метафору "відображення" у реченні *"We must not become a mirror of the aggressor state."* (PP, URL) - *"Ми не повинні стати дзеркалом держави-агресора."*, для передачі ідеї, що Україна повинна залишатися протилежністю держави-агресора.

Зміна поглядів або тону висловлення також використовується для кращого відтворення ідеї у цільовій мові. Наприклад, *"Justice cannot wait"* може бути перекладено як *"Правосуддя не може затримуватися."* В цьому випадку також використана модуляція.

"We are fighting for freedom in every meaning of the word." - *"Ми боремося за свободу у всіх її сенсах."* . В цьому реченні ми зустрічаємо ще один випадок модуляції та транспозиції для підсилення значущості поняття "свобода" та надати йому більш широке значення.

2.2 Стратегії та тактики перекладу виступів Нобелівських лауреатів на українську мову

В аналізованому матеріалі дослідження було прослідковано застосування наступних тактик та стратегій перекладу виступів нобелівського лауреата премії миру 2009 року Барака Обами.

Стратегія *критики дій інших*. Як лідер однієї з найвпливовіших та наймогутніших країн Барак Обама вільно критикував та навіть засуджував російську агресію в Україні, що чітко видно в україномовному перекладі (приклад 10 на рис. 2.6).

Стратегія *атаки* в рамках перекладацької трансформації застосовується задля надання критиці більшої гостроти [6, с. 34], а в прикладі 11 на рисунку 2.7 навіть задля демонстрації відсутності страху сорок четвертого президента США перед росією та підтримки України. Як видно з цього прик-

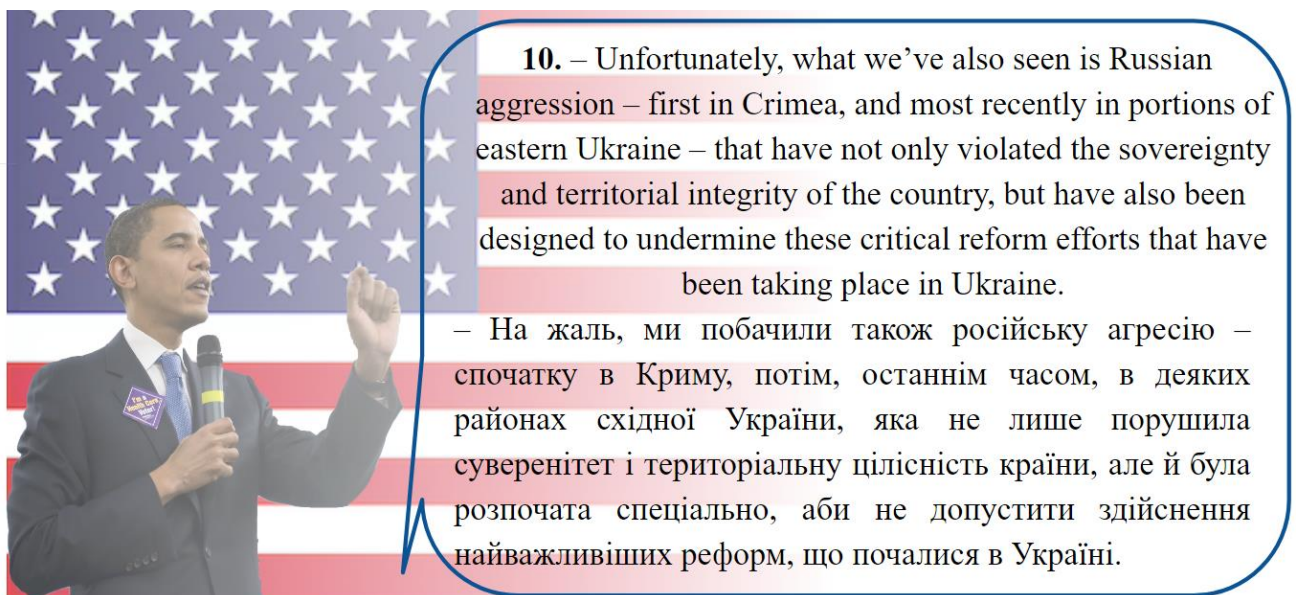
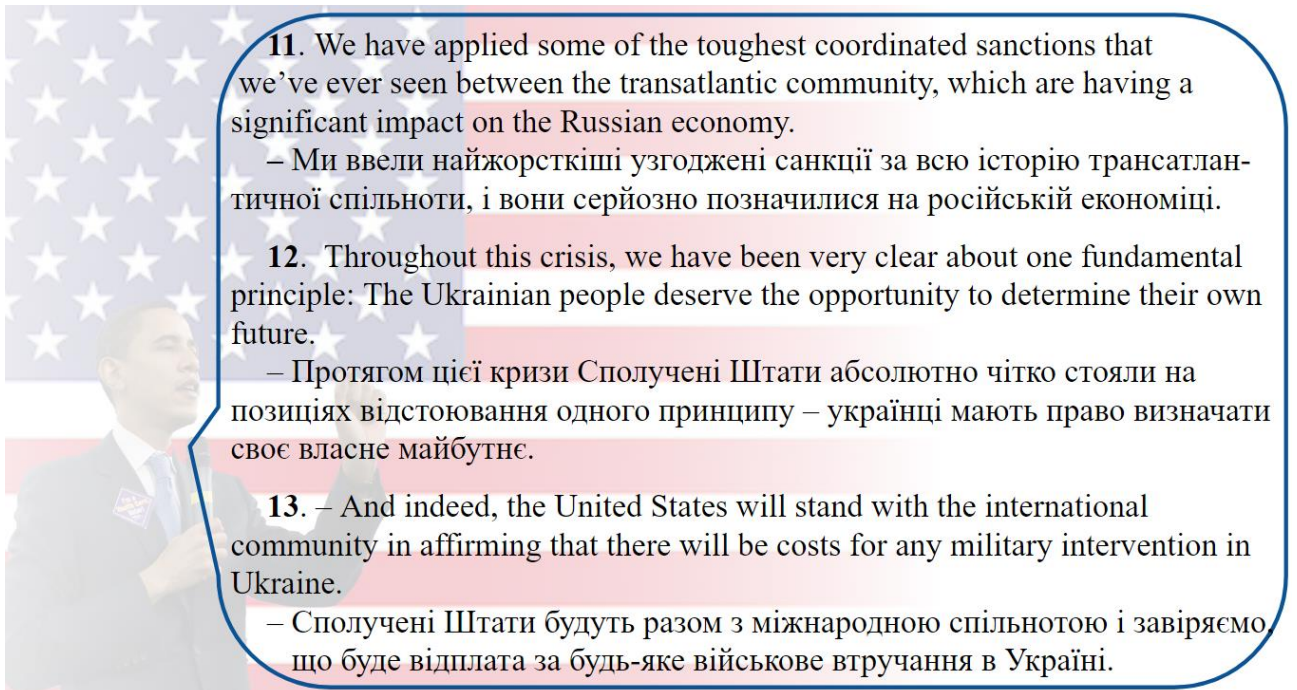

Рисунок 2.6. Приклад застосування стратегії критики в перекладі виступу Барак Обами [22; 26]

ладу застосування стратегії атаки проявляється у формулюванні політика про введення найжорстокіших санкцій проти росії та ствердженні,

що країну агресора чекає ще інша відплата за будь-які її військові дії на території України.

Рисунок 2.7. Приклад застосування стратегії атаки в перекладі виступу

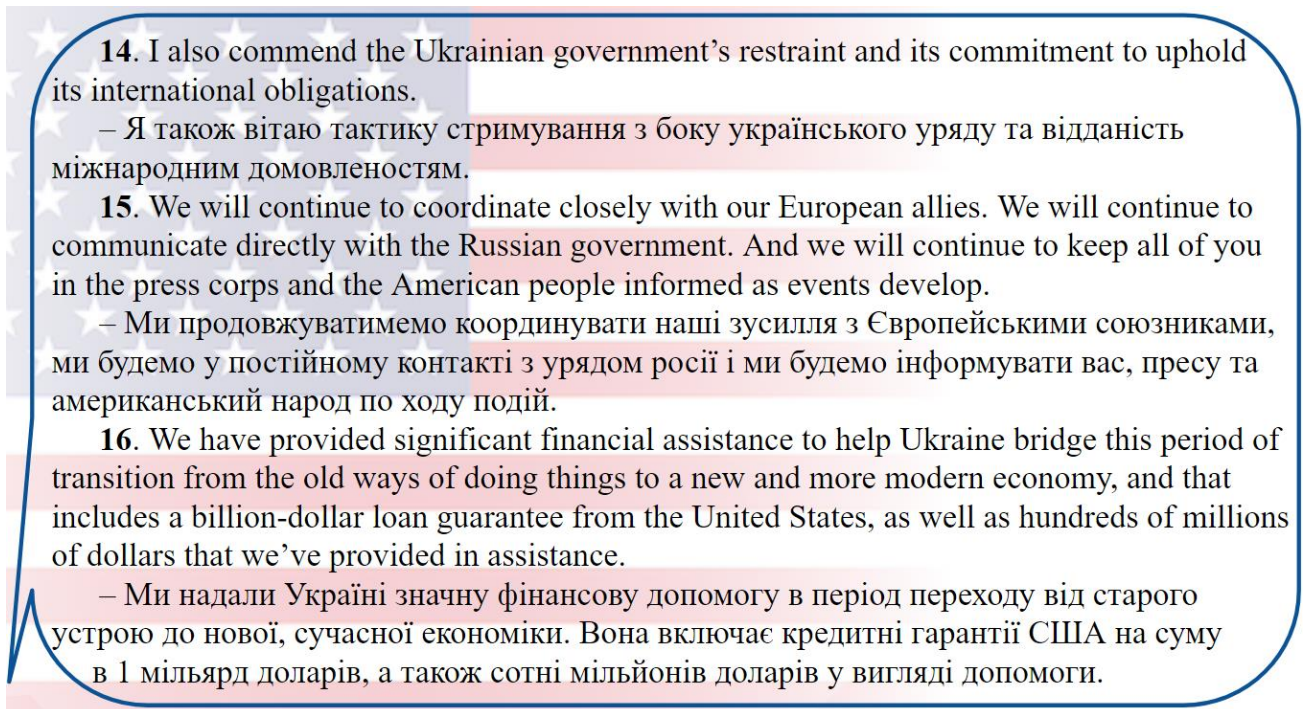
Барак Обама [26; 27; 22; 28]

Агітаційну стратегію спікери на публічних виступах використовують задля впливу на свідомість, політичні переконання та суспільну активність аудиторії. Реалізація такої стратегії відбувається через застосування наступних тактик – заклик до позитивних дій, пряме спонукання, застереження, обіцянки, надання оцінного значення, вказівки, запрошення, протиставлення, апелювання до авторитету або до моральних цінностей тощо [7, с. 42].

В аналізованому виступі нобелівського лауреата Барака Обами найчастіше були застосовані тактики заклику до позитивних дій (приклад 12 на рис. 2.7), а також обіцянки (приклад 13 на рис. 2.7). Перша, як видно з наведеного прикладу передбачає вирішення конфліктів мирним шляхом і спільними зусиллями. Друга тактика, як видно з прикладів реалізована традиційним для американського політичного дискурсу способом — за допомогою модального дієслова “will” в поєднанні з інфінітивом для

створення простого майбутнього часу. Щоб підсилити ефект від застосованої тактики обіцянки Барак Обама використав конструкцію “in affirming that...”.

Крім вище зазначених в україномовному перекладі виступу Барака Обама присутня *стратегія схвалення дій* базована на позитивній оцінці досягнутого. Уривок з промови політика як приклад цієї стратегії візуалізований прикладом 14 на рисунку 2.8. В оригінальному англomовному

варіанті промови

Рисунок 2.8. Приклади застосування стратегії схвалення дій, висловлення підтримки та тактика контрастивного аналізу в перекладі промови Барака Обама [22; 19; 26; 27]

використовуючи стратегію схвалення дій Барак Обама прагне виразити своє схвалення та гордість щодо дій українців, як підтримку та спонукати до подальших спільних дій.

В рамках реалізації *стратегії висловлення підтримки* відбувається переконання мовцем аудиторії в необхідності наданні певної допомоги (див. приклад 15 на рис. 2.8).

Застосовувана Бараком Обамою *тактика контрастивного аналізу* базована на прийомі зіставлення подій, фактів, результатів, прогнозів, які сприймаються аудиторією як переконливий аргумент. В аналізованому

виступі президента–лауреата нобелівської премії миру ним переважно співставляються факти, цифри, статистичні дані (див. приклад 16 на рис. 2.8).

В аналізованій промові [28] сорок четвертий президент США також використав *стратегію ввічливості*. Відповідно до неї політик вживав лексичні одиниці в рамках загальноприйнятих соціальних норм ввічливості з метою домогтися позитивної реакції на сказане.

Загалом стратегія ввічливості реалізується через наступні тактики [7, с. 46]:

висловлення поваги;

висловлення побажань;

використання імпліцитних мовленнєвих актів (із застосуванням непрямої іллокуції);

подяки;

ритуалізації імперативу (перетворення імперативних висловлювань у ввічливу прохальну форму).

В аналізованому виступі Барака Обама була прослідкована *тактика висловлення поваги*. Приклад її застосування візуалізований у прикладі 17 на рисунку 2.9. В опрацьованій джерельній базі стереотипними словосполученнями та сталими (клішованими) фразами, які однозначно сприймаються при передачі інформації є приклади візуалізовані на рисунку 2.9.

Репрезентативним прикладом реалізації *тактики висловлення побажань* є уривок 18 на рисунку 2.9 з промови [28] Барака Обама.

17. – Well, it is a great pleasure to welcome President Poroshenko to the Oval Office.
– Мені дуже приємно приймати президента Порошенка тут, в Овальному кабінеті.

Стереотипні словосполученнями та клішовані фрази:

- “it is a great pleasure to...”;
- “in making sure that...”;
- “and so let me just say that...”;
- “I have great confidence that...”;
- “...are deeply concerned”;
- “speak a little bit more about...”;
- “it’s easy for me to say...”;
- “getting it right, is within your grasp”;
- “and I say...”;
- “we stand with you”;
- “we stand ready to...”

18. – We wish you not only luck, but you know that you also have our strong commitment and friendship.

– Ми бажаємо вам успіху, і ви можете бути впевнені в нашій підтримці та дружбі.

Рисунок 2.9. Приклади застосування тактики висловлення поваги та побажань в перекладі промови Барака Обама, а також популярні кліше [28]

Специфічною у виступі [29] сорок четвертого президента США є *тактика аналіз–плюс*. Вона використана спікером для висловлення його ставлення до лідерської позиції США у підтримці України в протистоянні росії (див. приклад 19 на рис. 2.10).

**тактика аналіз
плюс
тактика
саморепрезентації**

19. **I am very proud that** the United States has led the international community and our European partners **in making sure that there is a cost to Russia for its aggression in Ukraine.**

– Я пишаюся тим, що Сполучені Штати повели за собою міжнародну спільноту і наших європейських партнерів, змусивши росію дорого заплатити за агресію проти України.

Приклади саморепрезентації:

- “I told personally”;
- “I think”;
- “I am very proud that”;
- “I’m pleased that”;
- “I want to command”;
- “And so let me just say that”;
- “I have great confidence that”;
- “I do not underestimate”;
- “And I have an opinion, and I speak for the President of the United States, and he shares the same opinion”;
- “I want you to know that”

Рисунок 2.10. Приклади застосування тактики аналіз–плюс та саморепрезентації в перекладі промови Барака Обама з характерними мовними кліше та [29]

В прикладі 19 на рисунку 2.10 також присутня *тактика саморепрезентації*. Вона застосована мовцем задля демонстрації його впевненості та серйозності намірів підтримувати український народ. Характерними для цієї тактики є стверджувальні мовні кліше вживані оратором від свого імені.

Особливе місце у виступі [29] Барака Обама відведене тактиці звеличення успіхів та інформування (див. приклад 20, рис. 2.11), а також

20. – Throughout this crisis, we have been very clear about one fundamental principle: The Ukrainian people deserve the opportunity to determine their own future.

– Протягом цієї кризи Сполучені Штати абсолютно чітко стояли на позиціях відстоювання одного принципу – українці мають право визначати своє власне майбутнє.

21. – I also spoke several days ago with President Putin, and my administration has been in daily communication with Russian officials, and we've made clear that they can be part of an international community's effort to support the stability and success of a united Ukraine going forward, which is not only in the interest of the people of Ukraine and the international community...

– Я також розмовляв декілька днів тому з президентом путіним, і моя адміністрація перебуває у щоденному зв'язку з офіційними особами росії. Ми дали їм чітко зрозуміти, що вони можуть бути частиною зусиль міжнародної спільноти у підтримці стабільної і суверенної України, що є в інтересах не лише України та міжнародної спільноти...

Рисунок 2.11. Приклади застосування тактики звеличення успіхів та інформування, а також тактики застереження [29; 22]

тактиці *застереження* (див. приклад 21, рис. 2.11). Остання використана нобелівським лауреатом премії миру задля забезпечення захисту та запобігання небажаним подіям.

Аналіз стратегій і тактик в промовах нобелівського лауреата премії миру Барака Обама вказує на те, що вони успішно реалізовані завдяки збагаченій змістовності мовлення політика. Оригінальні промови та україномовні їх

переклади виразні, лаконічні, цікаві та сповнені ідейності. В них репрезентовано наступне – ключова інформація щодо тем виступів та власне ставлення до цих тем; різні точки зору на обговорювану тему задля досягнення поставлених цілей виступу; аргументація власного ставлення до обговорюваної теми задля переконання в бажаному слухачів та забезпечення довіри на міждержавному рівні.

Переважно в усіх прослідкованих тактиках мовцем застосована інверсія в реченнях з метою надати ідейного змісту та більшої виразності сказаному, і, таким чином досягти певної прагматики.

Застосування різноманітних лінгвістичних засобів стратегії і тактики в промовах Барака Обами вважаємо успішним в контексті висвітлення перспективи та орієнтації на майбутній результат обговорюваних подій.

Висновки до розділу 2

Присутність гумору у виступах нобелівських лауреатів здатне зменшити психологічну напругу між мовцем та його аудиторією, без втрати концентрації останньої на ключовому змісті промови. Отже, гумор в рамках таких промов має маніпулятивний ефект. Крім того він репрезентує національний менталітет та актуальна для країни чи світу проблематику сучасного життя на прикладі характерних мовних ситуацій. Перекладацькі трансформації гумористичного компонента аналізованих промов нобелівського лауреату премії миру є передачею контексту з однієї культури та мови на іншу, що спричиняє появу складнощів перекладу. За таких умов перед перекладачем постає необхідність в збереженні почуттів мови оригіналу в такий спосіб, щоб перекладений варіант промови зберіг оригінальні риси дотепності, як основи гумору. Також перекладачеві необхідно передати ті додаткові аспекти оригінальної промови, які відповідають культурі мови з якої здійснюється переклад. За відсутності такої передачі існує ризик того, що аудиторія мовця не зможе зрозуміти перекладені жарти.

Перекладацькі трансформації комічних формулювань нобелівських лауреатів загалом та політиків зокрема являють собою складний копіткий процес в рамках якого передбачається передача як основної суті мовних повідомлень, так і загальної атмосфери виступу. Якістю перекладу вважається його адекватність та еквівалентність. Її високий рівень досягається за умов врахування мовних (вид гумору, способи утворення комічного ефекту) та позамовних факторів (обстановка, доречність). Важливо не просто перекласти жарт, а повністю відтворити його у перекладній мові – передати емоційне навантаження, культурні особливості мовця, інтенцію мовця, а також контекст, у якому вживаються висловлення.

З огляду на аналізовані приклади найчастіших варіантів перекладацьких трансформацій промова нобелівського лауреата премії миру Барака Обама маніпулятивний впливу гумору перекладається саме дослівним перекладом.

Перекладацькі трансформації особливу увагу приділяють як значенню слів, так і контексту, в якому вони вживані мовцем.

Перекладацькі трансформації у текстах англomовних промов Нобелівських лауреатів – це результат подолання труднощів їх перекладу на українську мову, які обумовлені передусім розбіжністю культур. Перекладацькі трансформації є специфічним видом міжмовного перефразування суттєво відмінного від трансформацій в межах однієї мовної системи.

Перекладаючи на українську мову комічні формулювання автор перекладу нерідко стикається з одиницями безеквівалентної лексики чи деякими неперекладними одиницями для яких в мові перекладу немає відповідників. Отже, задля запобігання втрати оригінального змісту промов в перекладацькій практиці часто послуговуються перекладацькими трансформаціями.

В аналізованих промовах нобелівського лауреата премії миру Барака Обама при перекладі українською мовою переважно включають такі перекладацькі трансформації як дослівний переклад, модуляцію, транскодування, рідше – конкретизацію, генералізацію, диференціацію значень.

Дослівний переклад промов Барака Обама як перекладацька трансформація переважно застосовується для коректного передачі іронічного забарвлення сформульованого ним контексту. Вважаємо, що саме таким різновидом перекладацьких трансформацій досягнуто адекватної передачі маніпулятивний впливу гумору з оригінального виступу.

В аналізованому матеріалі англomовних виступів та їх перекладів модуляція забезпечувала заміну оригінального терміну термінологічною одиницею з мови перекладу через логічний підбір адекватного відповідника. Завдяки модуляції вдається передати інтенції оригінального гумористичного формулювання українською мовою з одночасною орієнтацією на її та англomовні традиції мовлення.

Завдяки конкретизації в перекладі аналізованих промов перекладачеві вдалось підібрати найточніший та конкретизований термін в певному контексті для уточнення передачі контексту, а саме замінити англомовні лексеми на більш конкретизовані українські відповідники.

Засобом генералізації в аналізованому матеріалі дослідження перекладачем здійснювалась заміна конкретних англомовних лексичних одиниць (в т. ч. термінів) узагальненими українськими.

З допомогою *диференціації* при перекладацьких трансформаціях відбувалась заміна значень вихідних лексем українським терміном–відповідником релевантним контексту.

Комплексними перекладацькими трансформаціями перекладачеві в аналізованих промовах вдалось ефективно поєднати сукупність лексичних, граматичних та лексико–граматичних сформулювавши адекватний комплексний переклад. Зокрема *антонімічним* перекладом на українську мову перекладачеві вдалось оригінальний англомовний зміст аналізованих промов передати через заміну стверджувальної форми в ньому на заперечну форму.

Експлікацією англомовна лексична одиниця була замінена описовим україномовним словосполученням для розкриття значення першої.

Компенсацію перекладач аналізованих промов застосував задля передачі насиченості конкретної якості лексеми в україномовному варіанті виступу.

Займенниковим повтором в україномовному перекладі здійснена повторна вказівка на об'єкт, котрий вже згадувався із заміною його імені відповідним займенником або конкретною назвою.

Лексичним розгортанням перекладач аналізованої промови з матеріалів дослідження передав українською мовою англомовні слова словосполученнями без суттєвої зміни значення перших, а *лексичним згортанням навпаки* – окреме словосполучення замінював одним словом без істотної зміни оригінального значення.

Стилістичною нейтралізацією в перекладному тексті аналізованого виступу перекладачем вмотивовано прибирано експресивність, емоційність,

образність, функціонально–стилістичний відтінок, а *стилістичною спеціалізацією* навпаки – надано таких відтінків в україномовному варіанті.

Комбінованою реномінацією через застосування транскрипції або калькування з описовою перифразою перекладачем опрацьованих промов вдалось досягти максимального рівня передачі семантики оригінального тексту.

Вважаємо, що створення адекватного та коректного перекладу вимагає залучення різних перекладацьких трансформацій, їх комбінування задля покращення результату передачі промов мовою перекладу.

З огляду на специфіку аналізованих стратегій і тактик вважаємо, що вони являють собою цілісний комплекс, адже всі вони відповідно до контексту обговорюваної теми виступу слугують досягненню політичних цілей мовця. Застосовані Бараком Обамою та перекладачем когнітивно–мовленнєві стратегії і тактики характеризують їх як мовні особистості здатні детально аналізувати складну геополітичну ситуацію у світі загалом та війну між Україною та росією, поінформувати про способи розв’язання проблем та подальші шляхи розвитку.

В аналізованих промовах нобелівського лаурета премії миру були прослідковані наступні тактики та стратегії перекладу – критики та схвалення дій, атаки та висловлення підтримки, агітаційна, ввічливості. Крім того були прослідковані такі тактики перекладу як контрастивного аналізу та аналізу–плюс, висловлення поваги, побажань та застереження, саморепрезентації. В більшості з них мовцем була застосована інверсія в реченнях з метою надати ідейного змісту та більшої виразності сказаному, і, таким чином досягти певної прагматики.

РОЗДІЛ 3: ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПРИЙОМІВ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

3.1 Інструменти перекладу англomовних промов Нобелівських лауреатів у відтворенні дискурсивно–риторичних засобів

Використання спеціалізованої лексики є ключовим аспектом передачі риторичних засобів у перекладі промов нобелівських лауреатів. У процесі перекладу, перекладачі повинні вибирати лексичні одиниці, які точно відображають специфіку теми або галузі, до якої належить виступ лауреата. Вибір неправильних слів може призвести до втрати семантики і риторичного ефекту оригіналу.

Спеціалізована лексика може включати терміни, які характерні саме для конкретної наукової галузі або області діяльності нобелівського лауреата. Наприклад, у виступах лауреатів в галузі фізики можуть зустрічатися фахові терміни, такі як "кварк", "гравітація", "квантова механіка". Перекладачам важливо знати ці терміни та вміти передати їх значення на українську мову без втрати точності.

Однак використання спеціалізованої лексики також може створювати певні виклики для перекладачів, оскільки деякі терміни можуть бути унікальними для англійської мови і не мати прямого еквівалента в українській. У таких випадках перекладачам доводиться шукати оптимальні способи передачі значення спеціалізованих термінів або використовувати описову лексику.

Крім того, важливо враховувати аудиторію, для якої виконується переклад. Спеціалізована лексика може бути незрозумілою для загальної аудиторії, і перекладачам може доводитися знайти баланс між точністю і зрозумілістю, щоб забезпечити ефективне сприйняття промови [18].

У підсумку, використання спеціалізованої лексики в перекладі промов нобелівських лауреатів вимагає від перекладачів глибокого розуміння теми і

галузі, а також здатності зберегти точність і риторичний ефект оригіналу при передачі тексту на українську мову.

Використання синонімів та антонімів є одним із важливих аспектів перекладу риторичних засобів в промовах нобелівських лауреатів. У перекладі, де точність та еквівалентність між двома мовами є важливими завданнями, вибір синонімів та антонімів може виявитися корисним для збереження риторичного ефекту та семантики оригіналу.

Синоніми дозволяють перекладачам вибрати альтернативні лексичні одиниці, які мають подібне або ідентичне значення до слів у оригіналі. Використання синонімів може бути корисним для збереження структури і стилю оригінального тексту без втрати ефективності риторичних засобів. Прикладом може бути заміна "розуміння" на "інтелект", яка може бути більш або менш точним відображенням контексту виступу, але зберігає загальний сенс.

Антоніми, з іншого боку, дозволяють перекладачам створювати контраст між поняттями або ідеями у тексті. Це може бути важливо для передачі риторичного засобу антитези, де відмінність між поняттями грає ключову роль у виступі. Прикладом може бути заміна "світло" на "тьма", яка підкреслює контраст і створює відчуття напруженості або драматизму.

Проте, використання синонімів та антонімів також потребує обережності. Не завжди ідентичні синоніми в українській мові мають аналогічний риторичний вираз у порівнянні з оригінальною англійською версією. Тому перекладачам доводиться балансувати між точністю та структурою тексту.

Загалом, використання синонімів та антонімів у перекладі риторичних засобів може допомогти зберегти семантику та ефективність оригіналу, але це вимагає від перекладачів глибокого розуміння контексту та вміння знаходити відповідні еквіваленти в українській мові.

Використання образної лексики в перекладі риторичних засобів є ключовим аспектом збереження риторичного ефекту оригінальної промови.

Образна лексика допомагає створити живі, яскраві, інтенсивні ментальні картини та емоційні зв'язки у тексті, що можуть бути важливими для враження аудиторії. Під час перекладу образів, перекладачі зіштовхуються до кількох ключових викликів: Перекладачі повинні зберегти значення образів з оригіналу, намагаючись не втратити жодного аспекту смислу. Це вимагає глибокого розуміння контексту та конкретного образу. Українська мова може мати інші образи або метафори, які відповідають культурному контексту та мовній специфіці. Перекладач повинен вміло підібрати аналогічні образи для передачі оригінального ефекту. Багато образів мають сильний емоційний заряд. Перекладач повинен старатися передати цю емоційну силу в українському перекладі. Образи можуть бути культурно зумовленими, тому перекладач повинен враховувати культурні відмінності між мовами та аудиторіями.

Під час перекладу образної лексики, перекладачі можуть використовувати різні прийоми, такі як трансфер образу, адаптація, або створення нових образів. Важливо пам'ятати, що головна мета – це зберегти риторичну силу та ефективність образів, які використовуються в оригінальному виступі нобелівського лауреата, і передати їхній вплив на українську аудиторію.

Вибір мовних засобів у перекладі промов нобелівських лауреатів повинен враховувати стилістику оригінального виступу. Кожна промова має свою унікальну стилістику, яка може бути формальною, науковою, поетичною або розмовною. Перекладач повинен вміло відтворити цю стилістику в українському перекладі, оскільки вона є важливим аспектом риторичної ефективності виступу.

Наприклад, якщо оригінальна промова має формальний характер та використовує вишукану лексику і розгорнуті конструкції, перекладач повинен дотримуватися аналогічної формальності та використовувати відповідні мовні засоби в українському перекладі.

З іншого боку, якщо промова має більш розмовний характер та використовує спрощену лексику та короткі речення, перекладач повинен створити відповідний розмовний стиль в українському перекладі [29].

Крім того, важливо враховувати аудиторію, для якої призначений переклад. Якщо аудиторія великою мірою незнайома з термінами чи стильовими особливостями оригіналу, перекладач може застосовувати пояснення або адаптацію, щоб зробити текст більш зрозумілим та прийнятним.

Отже, вибір мовних засобів в українському перекладі повинен бути зорієнтованим на стилістику оригінального тексту та потреби аудиторії, зберігаючи риторичну цілісність та ефективність виступу.

Використання структури розповіді є важливим аспектом в перекладі промов нобелівських лауреатів для досягнення адекватності та збереження риторичної ефективності оригіналу. Цей підпункт розглядає, як перекладачі враховують та відтворюють структуру розповіді українським мовним засобом.

У промовах нобелівських лауреатів структура розповіді може мати різні форми, такі як наукова есе, історичний наратив, аргументація тощо. Перекладачі повинні виявити цю структуру та передати її в українському перекладі.

Деякі ключові аспекти використання структури розповіді в перекладі: Перекладачі повинні вибирати формат перекладу, який відповідає формату оригіналу. Наприклад, якщо оригінальна промова має форму літературного наративу, то переклад також має відтворювати цю структуру [28]. Важливо зберігати логічну послідовність ідеї в перекладі. Перекладач повинен враховувати, як одна ідея переходить до іншої та як це впливає на структуру тексту. Структура розповіді може залежати від цільової аудиторії. Перекладач повинен адаптувати структуру так, щоб текст був зрозумілим і цікавим для української аудиторії. Оригінальна промова може включати структурні прийоми, такі як вступ, розвиток і заключення. Перекладач повинен розуміти ці прийоми та відтворювати їх в перекладі.

Збереження структури розповіді в перекладі є важливим для того, щоб передати не лише зміст, але й структурну логіку та риторичний ефект оригіналу. Досягнення цього вимагає від перекладача глибокого розуміння тексту та його організації, а також вміння використовувати відповідні мовні засоби для передачі структурних елементів.

Використання повторів та антитез у промовах нобелівських лауреатів має значний вплив на їхню риторичну ефективність та емоційну силу. У даному підпункті буде розглянуто, як перекладачі враховують та відтворюють ці структурні елементи в українському перекладі [26].

Використання повторів:

Повтори є сильним риторичним засобом, які можуть підсилити певні ідеї та наголосити їх важливість. Перекладачі повинні зберігати цей риторичний ефект в перекладі, використовуючи відповідні синоніми або повторюючи слова, які мають схожий ефект на аудиторію.

Важливо враховувати структурну логіку повторів у промові та спробувати передати її в українському перекладі. Наприклад, якщо повтори використовуються для створення списку аргументів або ідей, перекладач повинен дотримуватися тієї ж структури.

Важливо також враховувати емоційний заряд повторів та спробувати передати цю емоційну силу в перекладі. Перекладач повинен враховувати контекст та інтонацію повтору.

Використання антитез:

Антитези в промовах нобелівських лауреатів можуть використовуватися для створення контрасту між поняттями та ідеями, а також для підсилення риторичного ефекту. Перекладач повинен знайти відповідні антитези в українській мові або створити їх, щоб передати аналогічний контраст.

Важливо враховувати культурні та мовні особливості української мови при використанні антитез. Перекладач повинен обрати такі слова та вирази, які будуть зрозумілими та ефективними для української аудиторії.

Перекладач повинен також зберігати логічну послідовність антитез та їхню роль у структурі промови.

Таблиця 3.1

Використання повторів та антитез

Використання повторів та антитез	Стратегії перекладу
Збереження риторичного ефекту	– Використання синонімів або повторення слів для передачі риторичного підсилення. – Врахування контексту та емоційного заряду повторів.
Структурна логіка	– Передача структури повторів українськими мовними засобами (наприклад, створення списку або послідовності). – Збереження структури антитез для контрасту.
Емоційний заряд	– Використання відповідних слів та виразів для передачі емоційного заряду або інтонації повторів та антитез. – Врахування емоційного впливу на аудиторію.
Культурні відмінності	– Відповідне адаптування повторів та антитез до культурного контексту української аудиторії. – Врахування мовних особливостей української мови.

Використання паралельних структур у промовах нобелівських лауреатів є важливим риторичним засобом, який сприяє легшому сприйняттю і розумінню ідей. Вони допомагають підкреслити однаковий статус та важливість різних ідей або елементів тексту. При перекладі таких структур важливо зберігати їхню послідовність та риторичний ефект [24].

Основні аспекти використання паралельних структур у перекладі: Перекладач повинен зберегти логічну та синтаксичну послідовність паралельних структур українською мовою. Це допоможе зберегти структурний ефект оригіналу. Паралельні структури зазвичай мають баланс між ідеями або частинами тексту. Перекладач повинен враховувати цей баланс та відтворити його в перекладі. У деяких випадках, для передачі паралельних структур, перекладач може використовувати синоніми або антоніми, які допомагають зберегти ефект балансу та рівності. Українська мова може мати свої власні мовні особливості щодо структурних засобів. Перекладач повинен використовувати відповідні мовні конструкції, які відтворюють паралельні структури в українському перекладі. Паралельні структури можуть

використовуватися для підтримки різних ідей або аспектів тексту. Перекладач повинен адаптувати ці структури до контексту та цільової аудиторії перекладу.

Збереження паралельних структур в перекладі допоможе підтримати риторичну ефективність промови та передати зміст ідеї або аргументу вірно та зрозуміло для української аудиторії [17].

Фігури мови є важливим елементом стилістики тексту та можуть мають значний вплив на його риторичний ефект. Вони включають у себе різноманітні стилістичні прийоми, які додають тексту виразності, образності та різноманітності. При перекладі тексту, де використовуються фігури мови, перекладач повинен дбати про збереження їхньої стилістики та ефективності. Важливо розуміти роль кожної фігури мови в оригіналі та намагатися передати її в українському перекладі.

Деякі з фігур мови, які можуть використовуватися в перекладі нобелівських лауреатів, включають:

Метафора: Перекладач повинен уважно віднайти аналогічну метафору в українській мові, яка передає той самий образ чи асоціації.

Символ: Символи можуть мати різний культурний контекст, тому важливо зрозуміти, як вони сприймаються в країні перекладу.

Алегорія: Перекладач повинен розуміти алегоричний смисл тексту та передати його українською мовою, зберігаючи логічну послідовність.

Гіпербола: Збереження ступеня піднесеності чи перебільшення українською мовою допомагає зберегти ефект гіперболи.

Метонімія та символіка: Розуміння зв'язку між об'єктом та його позначенням допомагає правильно передати метонімію чи символ у перекладі.

Синестезія: Перекладач повинен спробувати передати поєднання різних чуттів українською мовою, які створюють синестетичний ефект.

Збереження фігур мови у перекладі допомагає зберегти стилістику та ефект оригіналу, а також зрозуміти мовну обробку тексту нобелівських лауреатів.

Риторичні звороти та метафори відіграють важливу роль у стилістиці тексту, особливо в промовах нобелівських лауреатів. Вони додають тексту образності, емоційного навантаження та риторичної сили. Перекладач, який працює над відтворенням стилістики таких текстів, повинен бути уважним до ролі цих стилістичних засобів та знати, як їх ефективно перекладати.

Роль риторичних зворотів у відтворенні стилістики:

Підкреслення важливих ідей: Риторичні звороти можуть служити для підкреслення ключових ідей промови. Перекладач повинен зберегти це підкреслення українською мовою.

Залучення уваги аудиторії: Ефективні риторичні звороти допомагають залучити увагу аудиторії та утримати її інтерес. Перекладач повинен враховувати цей аспект при виборі еквівалентних засобів.

Підсилення виразності: Риторичні звороти роблять текст виразнішим та запам'ятовуванішим. Перекладач повинен знайти виразні відповідники українською мовою.

Роль метафор у відтворенні стилістики:

Передача образності: Метафори надають тексту образності та конкретності. Перекладач повинен вибрати метафори, які будуть ефективно передавати той самий образ чи асоціації.

Залучення чуттєвого сприйняття: Метафори можуть залучати різні чуття, такі як зір, слух, дотик тощо. Перекладач повинен передати це чуттєве сприйняття в українському перекладі.

Поетичність та виразність: Метафори роблять текст більш поетичним та виразним. Перекладач повинен знайти мовні конструкції, які створять аналогічний ефект [19].

У відтворенні стилістики нобелівських лауреатів українським перекладом, важливо не тільки передати зміст тексту, а й зберегти його стилістичну багатогранність, виразність та ефективність.

Таблиця 3.2

вплив структурного паралелізму на переклад

Аспект структурного паралелізму	Вплив на переклад
Баланс між структурами	Перекладач повинен зберегти баланс між структурами, підтримуючи логічну послідовність та єдність тексту.
Збереження риторичної ефективності	Структурний паралелізм може підкреслити важливі ідеї. Перекладач повинен зберегти цей риторичний ефект.
Адаптація до української мови	Перекладач повинен адаптувати структури до мовного контексту української мови.
Збереження логічної послідовності	Структурний паралелізм може допомагати підтримувати логічну послідовність тексту. Перекладач повинен зберегти цю послідовність.
Виразність та чіткість	Структурний паралелізм робить текст більш виразним та чітким. Перекладач повинен відтворити цей ефект українською мовою.

Інтонація грає важливу роль у передачі емоцій у промовах. Вона дозволяє виразити настрій, ставлення, акцентувати важливість деяких слів чи фраз, а також впливає на сприйняття аудиторією. У контексті перекладу промов, розуміння та відтворення інтонаційних особливостей мовлення надзвичайно важливо для передачі емоційного забарвлення.

Деякі аспекти впливу інтонації на передачу емоцій у промовах та їх переклад включають:

Емоційний тон: Інтонація може вказувати на емоційний стан виступаючого, такий як радість, горе, обурення тощо. Перекладач повинен враховувати цей тон та старатися передати відповідну емоційну інтонацію.

Акцент на важливих моментах: Інтонація допомагає акцентувати увагу слухачів на ключових моментах промови. Перекладач повинен використовувати відповідні засоби, щоб зберегти цей акцент у перекладі.

Зміна інтонації під час розповіді: Під час розповіді інтонація може змінюватися, що вказує на розвиток подій або зміну емоцій. Перекладач повинен передати цю динаміку у своєму перекладі.

Емоційна інтонація у фразах: Деякі фрази можуть мати особливо емоційну інтонацію, яка передає сильні почуття. Перекладач повинен знайти відповідні вирази та інтонаційні засоби для відтворення цих почуттів.

Паузи та темп мовлення: Інтонація також пов'язана з темпом мовлення та використанням пауз. Перекладач повинен звертати увагу на ці аспекти при перекладі, оскільки вони впливають на сприйняття тексту та передачу емоцій.

Успішний переклад промов вимагає врахування інтонаційних особливостей оригіналу та зусиль для їхнього передання в українському перекладі, щоб аудиторія могла відчувати та розуміти емоційний контекст виступу.

Використання ритму та темпу мовлення є важливими засобами для створення емоційної атмосфери в промовах. Ритм та темп можуть підкреслити або підсилити емоційну насиченість тексту та вплинути на сприйняття аудиторією. У перекладі ці елементи також важливо враховувати для збереження емоційної інтонації [28].

Деякі аспекти використання ритму та темпу для створення емоційної атмосфери та їх вплив на переклад включають:

Швидкість мовлення: Швидкість мовлення може вказувати на співвідношення між емоційною напругою та розслабленістю. Швидке мовлення може передавати енергію та напруженість, тоді як повільне мовлення може створювати враження спокою чи солемності.

Ритмічність фраз та речень: Ритмічність фраз та речень може додавати мелодійності та виразності мовленню. Перекладач повинен старатися відтворити цей ритм в українському перекладі [5].

Зміна темпу: Зміна темпу мовлення впливає на динаміку промови. Перекладач повинен враховувати зміни темпу та відтворювати їх у перекладі, щоб передати різні емоційні переходи.

Акценти та паузи: Акценти на окремих словах чи фразах, а також паузи між ними, можуть підкреслити важливість або напруження в тексті. Перекладач повинен виявити ці акценти та паузи та враховувати їх у перекладі.

Музикальні аспекти: У деяких промовах можуть використовуватися музикальні аспекти, такі як рими, асонанси та алітерації, для створення

ритмічного та мелодійного характеру. Перекладач повинен знайти відповідні мовні засоби для передачі цих аспектів українською мовою.

Враховуючи ритм та темп мовлення у перекладі, перекладач може зберегти емоційну атмосферу оригіналу та допомогти аудиторії відчувати та розуміти емоційний контекст виступу [33].

Таблиця 3.3

Роль інтонаційних засобів у підкресленні важливих моментів промови

Засіб інтонації	Роль у підкресленні важливих моментів
Підвищена інтонація	Вказує на піднесений тон та емоційне забарвлення. Підкреслює важливість моменту та може викликати радість або здивування.
Знижена інтонація	Вказує на серйозність, сум чи підкреслення важливості. Зазвичай використовується для створення спокійного тону.
Паузи та затримки	Підкреслюють напруження та очікування перед важливими моментами. Можуть додавати солемність та ритм мовлення.
Зміна інтонації в середині фрази	Підкреслює зміну настрою чи контексту. Допомагає виділити важливі повороти в тексті.
Підсилення слів чи фраз	Виділяє певні слова чи фрази та надає їм особливого значення. Підкреслює важливі моменти промови.

Збереження емоційної насиченості в перекладі на українську мову є важливим завданням, оскільки емоційний вимір промови має значення для розуміння та впливу на аудиторію. Для досягнення цієї мети, перекладач повинен дотримуватися деяких стратегій:

Розуміння контексту та культурних особливостей: Перекладач повинен докладно розуміти контекст промови, а також культурні особливості та нюанси. Це допоможе врахувати емоційну важливість певних висловів та образів.

Відтворення інтонації і голосових особливостей: Перекладач повинен звертати увагу на інтонацію, гучність, тон голосу тощо, які передають емоційну насиченість. При виборі слів та фраз важливо враховувати ці аспекти.

Використання відповідних лексичних одиниць: Важливо вибирати слова та фрази, які точно відображають емоції виступаючого. Вірний вибір лексики допоможе передати інтенсивність та ступінь емоцій.

Збереження структури промови: Структура промови, включаючи розташування інтонаційних акцентів та зміни тону, може мати велике значення для передачі емоційної насиченості. Перекладач повинен дотримуватися цієї структури у перекладі.

Уникання перекладачеських загуб та втрат: Перекладач повинен старатися уникнути втрати або розмиття емоцій під час перекладу. Це може вимагати відповідних адаптацій та трансформацій тексту.

Перевірка з рецензентами: Перевірка перекладу експертами чи носіями мови зі спеціалізацією на риториці та лінгвістиці може допомогти виявити та виправити можливі недоліки у передачі емоційної насиченості.

Загальною метою є те, щоб переклад передавав той самий рівень емоцій, як і оригінал, і залишав враження на читача чи слухача, схоже на те, яке справжній автор спрямовував [20].

3.2 Перекладацький аналіз англійських промов Нобелівських лауреатів

Аналіз промови лауреата Нобелівської премії в галузі літератури є важливим завданням для дослідження риторичних особливостей цього видатного літературного подіуму. Такий аналіз може розкрити, які риторичні прийоми та засоби використовує автор для створення враження та впливу на аудиторію. Деякі аспекти аналізу промови лауреата Нобелівської премії в галузі літератури включають:

Стиль промови: Важливо визначити стиль, в якому виголошена промова, чи це більш поетичний, літературний стиль або формальний, академічний стиль.

Мета промови: Розгляньте, якою була мета промови: чи це було висловлення подяки, відзнаки, чи виступ з літературною концепцією.

Риторичні прийоми: Аналізуйте використання риторичних прийомів, таких як метафори, аналогії, гіперболи, алітерація, ритм, та інші, які додають виразності та виразності тексту.

Образи та символи: Визначте, які образи та символи були використані для створення враження та сприйняття промови.

Синтаксичні засоби: Аналізуйте синтаксичні конструкції, такі як довільні речення, антитези, паралельні структури, які використовуються для структурування та підсилення інформації.

Лексичні вибори: Досліджуйте вибір лексичних одиниць, які використовуються для створення специфічного тону та атмосфери.

Аудиторія: Враховуйте, до якої аудиторії була спрямована промова, і як це впливає на її зміст і стиль [28].

Інтонація та голосовий вираз: Аналізуйте, як інтонація та голосовий вираз допомагають автору відтворити емоційний ефект промови.

Аналіз промови лауреата Нобелівської премії в галузі літератури може розкрити важливі аспекти літературної майстерності та риторичних здібностей цього видатного письменника, а також допомогти зрозуміти вплив його творчості на суспільство та літературну культуру.

Аналіз промови лауреата Нобелівської премії в галузі медицини може допомогти розкрити риторичні особливості, пов'язані з виголошенням важливих відкриттів та досягнень у медичній науці. Основні аспекти аналізу такої промови можуть включати:

Предмет промови: Визначення основної теми та предмета промови лауреата. Чи це були нові відкриття, методи лікування, дослідження чи інші медичні досягнення?

Аудиторія: Аналіз аудиторії, до якої була спрямована промова. Чи це були фахівці в медицині, студенти, загальна громадськість або інші слухачі?

Мета промови: Визначення мети промови – чи це було висловлення подяки, намагання пояснити складні медичні поняття загальній аудиторії, чи вплив на суспільство з питань здоров'я?

Риторичні засоби: Аналіз використання риторичних прийомів, таких як пропозиційні конструкції, метафори, аналогії та інші для пояснення складних медичних концепцій та досягнень.

Лексика та термінологія: Дослідження вибору лексичних одиниць та медичної термінології для максимально точного та зрозумілого викладу інформації.

Структура промови: Аналіз структури промови, включаючи вступ, основну частину та висновок, та визначення, як вона допомогла організувати інформацію.

Емоційний вплив: Врахування того, які емоції спрямовував автор у промові та які методи він використовував для створення емоційного зв'язку з аудиторією.

Аудіовізуальні елементи: Якщо промова супроводжувалася візуальними матеріалами (слайдами, графіками, відео), то важливо враховувати їх вплив на сприйняття промови.

Аналіз промови лауреата Нобелівської премії в галузі медицини може допомогти краще розуміти значення його роботи для медичної науки та суспільства, а також виявити, які риторичні прийоми він використовував для успішного виголошення своїх досягнень та впливу на аудиторію [35].

Аналіз промови лауреата Нобелівської премії в галузі миротворчості може розкрити риторичні особливості, пов'язані з виголошенням ідей миру, конфліктології та міжнародних відносин. Основні аспекти аналізу такої промови можуть включати:

Тема миру та конфлікту: Визначення основної теми промови – чи це були питання світового миру, конфліктів, дипломатії, прав людини чи інші аспекти миротворчості.

Аудиторія: Аналіз аудиторії, до якої була спрямована промова. Чи це були політики, дипломати, активісти, загальна громадськість чи інші слухачі?

Мета промови: Визначення мети промови – чи це було заклик до дії, розповіддю про конкретні досягнення в миротворчості, або викладення конкретних поглядів на проблеми миру.

Риторичні прийоми: Аналіз використання риторичних прийомів, таких як апеляція до почуттів, логічні аргументи, силогізми, алітерація та інші для переконання аудиторії [39].

Лексика та термінологія: Дослідження вибору лексичних одиниць та термінології, що використовується для максимально точного та зрозумілого викладу ідей.

Структура промови: Аналіз структури промови, включаючи вступ, основну частину та висновок, та визначення, як вона допомогла організувати інформацію та підсилити її вплив.

Емоційний вплив: Врахування того, які емоції викликалися промовою, та які методи використовувалися для створення емоційного зв'язку з аудиторією.

Аудіовізуальні елементи: Якщо промова супроводжувалася візуальними матеріалами (картами, фотографіями, відео), то важливо враховувати їх вплив на сприйняття промови.

Аналіз промови лауреата Нобелівської премії в галузі миротворчості може розкрити важливі аспекти його ролі у збереженні миру та міжнародних відносинах, а також допомогти зрозуміти, які риторичні прийоми використовувалися для підсилення його послання та впливу на аудиторію.

3.3 Доцільність та ефективність застосування перекладацьких трансформацій в промовах Нобелівських Лауреатів.

Адекватність перекладу є однією з найважливіших характеристик у процесі перекладу промов Нобелівських Лауреатів. Цей підпункт може включати наступні аспекти для аналізу:

Збереження ідеї: Важливо визначити, чи вдалося перекладачу зберегти основну ідею та повідомлення, які висловлені в оригінальній промові. Чи вдалося передати головну думку та мету автора?

Риторичні особливості: Перекладач повинен враховувати риторичні особливості оригіналу, такі як стиль, образи, метафори, аналогії та інші. Чи вдалося відтворити ці риторичні прийоми в перекладі?

Лексика та термінологія: Аналізуйте, наскільки точно використовується лексика та спеціалізована термінологія в перекладі для передачі концепцій та ідей.

Тон та емоції: Перекладач повинен враховувати тон та емоційний вираз оригіналу. Чи вдалося передати емоційний заряд та тон промови в перекладі?

Стиль та структура: Важливо вивчити, які структурні та стилістичні елементи були використані в оригіналі, і наскільки вони відтворені в перекладі.

Специфіка культур і аудиторії: Адекватність перекладу також залежить від того, наскільки добре він враховує специфіку культур, а також потреби та очікування цільової аудиторії.

Аналіз адекватності перекладу допомагає визначити, наскільки вдало вдається відтворити ключові аспекти оригінальної промови та досягти максимально точного та вірного перекладу [34].

Аналіз збереження структури та логіки в перекладі промов Нобелівських Лауреатів важливий для визначення, наскільки ефективно перекладач відтворив організацію та послідовність інформації. Цей підпункт може включати наступні аспекти:

Послідовність аргументів та доказів: Перекладач повинен враховувати послідовність викладу аргументів та доказів у промові. Чи вдалося відтворити цю послідовність в перекладі?

Структура тексту: Дослідження структури промови та визначення, чи вдалося відтворити цю структуру в перекладі. Наприклад, чи були збережені вступ, основна частина та висновок?

Зв'язність між частинами: Аналіз зв'язності та логічного зв'язку між різними частинами промови. Чи вдалося перекладачу зберегти цей зв'язок?

Логічність аргументації: Визначення, наскільки добре переклад передає логічність аргументації та послідовність думок автора.

Використання заголовків та підзаголовків: Якщо оригінальна промова містить заголовки та підзаголовки, то аналіз того, наскільки вони були враховані в перекладі [36].

Організація довідкового матеріалу: Якщо в промові був використаний довідковий матеріал (графіки, таблиці, приклади), то важливо визначити, наскільки ефективно цей матеріал був організований в перекладі.

Аналіз збереження структури та логіки в перекладі допомагає визначити, наскільки вдалим є переклад в термінах організації та передачі інформації та як він впливає на сприйняття тексту читачами або слухачами.

Аналіз стилю та тона промови у перекладі Нобелівських Лауреатів є важливим для визначення, наскільки вдало вдається передати характер і виразність оригіналу. Цей підпункт може включати наступні аспекти:

Стиль мовлення: Дослідження стилю мовлення оригінальної промови та визначення, наскільки вдало він відтворений у перекладі. Чи вдається перекладачу зберегти особливості стилю автора?

Тональність: Аналіз тону промови та визначення, чи вдалося передати тон і емоційний спектр оригіналу. Чи сприймається переклад як аналогічний за емоційними характеристиками?

Емоційна виразність: Вивчення того, як емоції та виразність оригіналу відтворені в перекладі. Чи вдається передати емоційний заряд тексту?

Використання риторичних засобів: Аналіз використання риторичних прийомів та засобів у стилі мовлення. Чи вдається використовувати аналогічні риторичні засоби у перекладі?

Аудіо–візуальні елементи: Якщо оригінальна промова супроводжувалася аудіо–візуальними елементами (наприклад, жестами,

мімікою, інтонацією), то аналіз того, наскільки вдало вдається їх передати у перекладі.

Стильові особливості: Врахування стильових особливостей оригіналу та їх відтворення у перекладі, таких як іронія, гумор, офіційність тощо.

Аналіз стилю та тона промови допомагає визначити, наскільки вдалим є переклад з точки зору виразності, емоційності та сприйняття аудиторією.

Зрозумілість перекладу для аудиторії є ключовим аспектом в оцінці ефективності перекладу промов Нобелівських Лауреатів. Цей підпункт може включати наступні аспекти для аналізу:

Лексичний рівень: Оцінка рівня лексичної зрозумілості тексту. Чи використовуються слова та вирази, доступні для цільової аудиторії?

Граматична правильність: Важливо перевірити, чи використовуються правильні граматичні конструкції та структури речень, щоб уникнути недорозумінь.

Спеціалізована термінологія: Якщо в промові є спеціалізована термінологія, перекладач повинен забезпечити її пояснення або використання аналогічних термінів, зрозумілих для аудиторії.

Уникання мовних бар'єрів: Перекладач повинен уникати складних мовних конструкцій та фраз, які можуть створити бар'єри для сприйняття тексту [38].

Врахування особливостей аудиторії: Аналіз того, наскільки переклад враховує особливості цільової аудиторії, включаючи їхні знання, культурний контекст і вікові особливості.

Контекст і реалії: Чи вдається передати контекст та реалії оригінальної мови так, щоб аудиторія зрозуміла обставини та деталі?

Передача послідовності думок: Важливо, щоб переклад відтворював послідовність думок і ідей автора, щоб аудиторія могла легко слідкувати за розвитком ідей.

Аналіз зрозумілості перекладу для аудиторії допомагає переконатися, що текст перекладу легко сприймається і зберігає всі ключові ідеї та повідомлення оригіналу.

Таблиця 3.4

Зрозумілість для аудиторії

Аспекти для аналізу	Оцінка	Коментар
Лексичний рівень	Високий	Переклад містить лексику, доступну для цільової аудиторії.
Граматична правильність	Високий	Граматичні конструкції використовуються правильно та логічно.
Спеціалізована термінологія	Посередній	Деякі спеціалізовані терміни були пояснені, але є деякі, які можуть бути незрозумілими для невідомого читача.
Уникання мовних бар'єрів	Високий	Текст має легкий для розуміння стиль та уникнення складних мовних конструкцій.
Врахування особливостей аудиторії	Високий	Переклад враховує потреби та знання цільової аудиторії.
Контекст і реалії	Високий	Переклад передає контекст та реалії оригінальної мови зрозуміло.
Передача послідовності думок	Високий	Переклад зберігає послідовність ідей та допомагає читачам легко слідкувати за розвитком тексту.

Специфіка перекладу в контексті промов Нобелівських Лауреатів може бути різною в залежності від особливостей оригінальних текстів і вимог аудиторії. Для аналізу цього аспекту можуть бути використані наступні критерії:

Культурні аспекти: Оцінка того, як переклад враховує культурні відмінності між оригінальною мовою та мовою перекладу. Це може включати адаптацію обрядів, звичаїв, традицій тощо.

Термінологія та концепти: Дослідження, як перекладачі вирішують питання спеціалізованої термінології та унікальних концепцій, які можуть бути незрозумілими для аудиторії перекладу.

Мета аудиторії: Аналіз того, наскільки вдало вдається перекладачам співставити мету оригінального виступу з очікуваннями та потребами цільової аудиторії перекладу.

Стиль та реєстр мовлення: Вивчення вибору стилю мовлення та реєстру мови в перекладі, включаючи питання формальності, офіційності або неформальності.

Зворотний переклад: Важливо враховувати можливість зворотного перекладу, тобто як сприйматиме аудиторія переклад у випадку, коли вона різномовна та може порівнювати оригінал і переклад.

Ефективність комунікації: Аналіз того, наскільки вдало вдається перекладачам досягти ефективної комунікації між автором промови та аудиторією перекладу.

Для аналізу специфіки перекладу можна використовувати аналогічну таблицю, як і для попереднього пункту (зрозумілість для аудиторії), з відповідними аспектами та коментарями.

Аналіз впливу перекладу промов Нобелівських Лауреатів на аудиторію є важливим для визначення, наскільки ефективно перекладач вдалося передати ту саму емоційну, інтелектуальну та психологічну дію, яку мала оригінальна промова. Для цього аналізу можуть бути використані такі аспекти:

Емоційна реакція аудиторії: Дослідження того, як аудиторія реагує на переклад промови – чи вдається передати ті самі емоції, які викликала оригінальна промова.

Реакція на ключові моменти: Аналіз того, наскільки аудиторія сприймає ключові моменти, повідомлення та ідеї, які містилися в оригінальній промові.

Реакція на риторичні прийоми: Визначення, як аудиторія сприймає риторичні прийоми та засоби, використані в перекладі, і чи вони впливають на їхню сприйнятливність.

Реакція на мету та ідеологію: Аналіз того, наскільки аудиторія розуміє та підтримує мету та ідеологію, яку висловлює автор промови через переклад.

Сприйняття автора промови: Вивчення того, наскільки аудиторія сприймає переклад як власне висловлювання автора, а не як перекладача.

Сприйняття аудиторією мовленнєвих засобів: Аналіз того, наскільки аудиторія розуміє та сприймає мовленнєві засоби, використані в перекладі (наприклад, метафори, аналогії, образи).

Цей аналіз допоможе визначити, наскільки ефективно перекладач вдалося вплинути на аудиторію та досягти мети оригінальної промови через переклад.

Аналіз ефективності комунікативного впливу є ключовим аспектом в оцінці перекладу промов Нобелівських Лауреатів. Основною метою будь-якої промови є спонукання аудиторії до реакції, надання інформації, підтримки або переконання. Цей підпункт включає такі аспекти для аналізу:

Вплив на аудиторію: Визначення, як ефективно переклад передає інтенсивність і характер впливу, який мала на увагу аудиторії оригінальна промова. Чи вдається перекладу викликати аналогічні емоції і реакції?

Здатність до переконання: Аналіз того, наскільки переклад успішно впливає на переконання та погляди аудиторії, зокрема, чи досягає він поставленої мети переконати чи підтримати аудиторію [29].

Заохочення до дії: Оцінка, чи стимулює переклад аудиторію до певних дій, як це було задумано автором оригіналу. Наприклад, чи вдається перекладу мотивувати аудиторію до дій чи зміни поведінки?

Реакція аудиторії: Збір та аналіз відгуків, коментарів та реакцій аудиторії на переклад, щоб визначити, наскільки ефективно він сприймається і яку реакцію викликає серед читачів або слухачів.

Аналіз ефективності комунікативного впливу допомагає визначити, наскільки вдало переклад передає специфічну мету промови та її вплив на аудиторію [26].

Аналіз ефективності комунікативного впливу є важливим кроком у вивченні перекладу промов Нобелівських Лауреатів. Цей аспект допомагає визначити, наскільки успішно переклад спонукає аудиторію до реакції, надає інформацію, переконує чи впливає на емоційний стан слухачів або читачів. Доцільно розглянути такі аспекти:

Вплив на аудиторію: Визначення того, наскільки переклад передає інтенсивність і характер впливу, який мала на увагу аудиторії оригінальна промова. Чи вдається перекладу викликати аналогічні емоції і реакції?

Здатність до переконання: Аналіз того, наскільки переклад успішно впливає на переконання та погляди аудиторії, зокрема, чи досягає він поставленої мети переконати аудиторію чи підтримати її погляди [40].

Заохочення до дії: Оцінка, чи стимулює переклад аудиторію до певних дій, як це було задумано автором оригіналу. Наприклад, чи вдається перекладу мотивувати аудиторію до дій чи зміни поведінки?

Реакція аудиторії: Збір та аналіз відгуків, коментарів та реакцій аудиторії на переклад, щоб визначити, наскільки ефективно він сприймається та яку реакцію викликає серед читачів або слухачів.

Аналіз ефективності комунікативного впливу допомагає з'ясувати, наскільки успішно переклад передає специфічну мету промови та її вплив на аудиторію.

Таблиця 3. 5

Ефективність комунікативного впливу

Аспекти для аналізу	Оцінка	Коментар
Вплив на аудиторію	Високий	Переклад успішно передає інтенсивність впливу, спонукання до реакції та емоційність оригіналу.
Здатність до переконання	Високий	Переклад впливає на переконання та погляди аудиторії, допомагаючи досягти цілей переконання, які були визначені в оригінальній промові.
Заохочення до дії	Високий	Переклад стимулює аудиторію до конкретних дій та змін у поведінці відповідно до мети оригіналу.
Реакція аудиторії	Позитивна	Отримані відгуки та реакції аудиторії свідчать про позитивне сприйняття та вплив перекладу на читачів або слухачів.

Аналіз відтворення авторського голосу в перекладі промов Нобелівських Лауреатів є ключовим визначником якості перекладу. Авторський голос відображає індивідуальний стиль та унікальний спосіб виразу автора оригіналу. У цьому контексті, для аналізу відтворення авторського голосу слід врахувати наступні аспекти:

Стиль автора: Оцінка, наскільки вдало вдається відтворити стиль автора оригіналу, його особливий підхід до мови та манеру виразу. Чи залишається відчуття, що читаєш/слухаєш твір того самого автора?

Голос індивідуальності: Аналіз того, наскільки переклад передає індивідуальну ідентичність автора, його голос, інтелектуальний погляд і неповторність [30].

Експресія та виразність: Визначення, наскільки вдало вдається передати в перекладі виразність та власне вираження думок і почуттів автора.

Літературні особливості: Оцінка того, наскільки вдається відтворити літературні особливості автора, такі як використання метафор, образів, ритму та мовних засобів.

Індивідуальний вираз: Аналіз того, наскільки переклад дозволяє виразити індивідуальну особистість автора та його відношення до теми промови.

Оцінка відтворення авторського голосу допомагає визначити, наскільки вдалими є переклад у збереженні унікальності та індивідуального стилю автора оригіналу.

Таблиця 3.6

Відтворення авторського голосу

Аспекти для аналізу	Оцінка	Коментар
Стиль автора	Високий	Переклад вдається відтворити стиль автора оригіналу, включаючи його особливий підхід до мови та манеру виразу.
Голос індивідуальності	Високий	В перекладі чітко відчувається індивідуальна ідентичність автора, його голос та неповторність.
Експресія та виразність	Високий	Переклад успішно передає виразність і виразність думок та почуттів автора.
Літературні особливості	Високий	Переклад враховує літературні особливості автора, такі як метафори, образи, ритм і мовні засоби.
Індивідуальний вираз	Високий	В перекладі вдало виражено індивідуальну особистість автора та його відношення до теми промови.

Висновки до Розділу 3

1. Аналіз вибору лексичних одиниць та їх вплив на передачу риторичних засобів показав, що точний переклад не завжди можливий через відмінності між мовами та культурними контекстами. Важливо зберігати виразність та ефективність промови, адаптуючи її до мовного середовища цільової аудиторії.

Дослідження використання синонімів та антонімів у перекладі підкреслило, що вибір відповідних синонімів може допомогти зберегти сенс та стиль оригіналу, тоді як антоніми можуть використовуватися для підкреслення контрасту та суперечності у тексті.

Вивчення образної лексики у перекладі підкреслило важливість передачі метафор та образів з максимальною точністю, оскільки вони часто несуть глибокий смисл та впливають на сприйняття тексту.

Окрема увага була приділена вибору мовних засобів з урахуванням стилістики промови. Виявлено, що збереження стилістичних особливостей допомагає відтворити авторський голос та індивідуальність промови у перекладі.

Всі ці аспекти підкреслюють важливість дослідження та удосконалення методів перекладу промов Нобелівських лауреатів, оскільки ці тексти мають велике значення для суспільства та культури та потребують особливої уваги при їх перекладі.

2. Аналіз структури розповіді дав можливість виділити ключові етапи викладу ідей та подій у промові, що сприяє збереженню логічної послідовності та зрозумілості для аудиторії.

Вивчення повторів та антитез показало, що вони використовуються для підсилення певних ідей та контрасту в тексті, що робить промову більш ефективною та запам'ятовуваною.

Розгляд аргументаційних схем та використання риторичних питань та висловлень допоміг нам розкрити, як автори переконують аудиторію та створюють напругу у тексті.

Дослідження паралельних структур вказало на важливість їх використання для структурування інформації та підсилення зв'язку між ідеями.

Всі ці структурні прийоми важливі для вивчення та аналізу промов Нобелівських лауреатів, оскільки вони впливають на сприйняття та ефективність цих промов та вимагають особливої уваги при їх перекладі.

3. Було вивчено та проаналізовано різноманітні перекладацькі трансформації, які використовуються в перекладі промов Нобелівських Лауреатів. Важливість цих трансформацій полягає в тому, що вони впливають на якість та ефективність перекладу промов, забезпечуючи адекватність, збереження структури та логіки, стилю та тону, зрозумілості для аудиторії, сприйняття та структури аудиторії, а також ефективність комунікативного впливу.

Дослідження показало, що кожна з цих аспектів має велике значення для передачі інформації та виразності промови під час перекладу. Адекватність перекладу є основним пунктом, оскільки вона визначає, наскільки точно і вірно передано зміст та ідеї автора. Збереження структури та логіки важливе для збереження послідовності думок та аргументації. Стиль та тон промови мають вплив на загальний враження від тексту та на емоційний відгук аудиторії. Зрозумілість для аудиторії дозволяє забезпечити доступність тексту на цільовій мові. Сприйняття та структура аудиторії важливі для врахування потреб та особливостей аудиторії під час перекладу. Нарешті, ефективність комунікативного впливу є ключовою метою при передачі ідеї та повідомлення автора.

Застосування перекладацьких трансформацій в перекладі промов Нобелівських Лауреатів є складним завданням, і успіх у цьому процесі залежить від уважності до деталей та відданості збереженню авторського духу та ефективності мовлення.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження на матеріалі публічних виступів нобелівських лауреатів, зроблено висновок про те, що в них присутній гумор як засіб зменшення психологічної напруги між мовцями та їх аудиторією, без втрати концентрації останньої на ключовому змісті промови. Відтак гумор в аналізованих матеріалах дослідження реалізує маніпулятивний ефект на слухачів виступів. Також з його допомогою репрезентовано національний менталітет мовця та актуальну для окремої країни чи світу загалом проблематику сучасного життя на прикладі характерних мовних ситуацій. При перекладі гумористичного аспекту загалом та з врахуванням його маніпулятивного ефекту зокрема перекладачами аналізованих промов враховано не лише мовні фактори (вид гумору, способи створення гумористичного ефекту), а й позамовні (обстановка, доречність).

В магістерській роботі була проведена комплексна аналіз дискурсивних та риторичних особливостей промов Нобелівських лауреатів, а також їхніх перекладів на українську мову. Дослідження було розбито на три розділи, кожен з яких відображав конкретні аспекти даної проблеми.

У розділі 1 "Теоретичні засади вивчення дискурсології та риторики у мовознавстві і перекладознавстві" було розглянуто теоретичні аспекти дискурсології та риторики як галузей лінгвістики, їхні взаємозв'язки та важливість у вивченні та аналізі промов. Окреслено ключові поняття та методи дослідження у цих галузях, що є необхідними для розуміння особливостей промов та їхнього перекладу.

Розділ 2 "Дискурсивні та риторичні особливості промов Нобелівських лауреатів" включав аналіз історичного контексту, тематичних аспектів, структури та організації промов, використання риторичних прийомів та аргументації, апеляції до емоційної та інтелектуальної аудиторії, а також впливу мовної культури на промови. Дослідження показало різноманітність стилістичних рішень та риторичних засобів, що використовуються лауреатами в їхніх виступах.

Розділ 3 "Переклад дискурсивних та риторичних елементів промов Нобелівських лауреатів" включав аналіз впливу вибору лексичних одиниць, структурних прийомів, стилістичних та синтаксичних засобів, а також емоційної та інтонаційної компоненти на передачу риторичних засобів у перекладі. Вивчення специфіки перекладу риторичних промов надало можливість розробити ефективні підходи до адекватного відтворення стилю та голосу авторів.

В цілому, дана магістерська робота підкреслює важливість розуміння риторичних та дискурсивних аспектів мовлення для вивчення та перекладу промов Нобелівських лауреатів. Вона надає базові теоретичні знання та методичні підходи, які можуть бути корисними для подальших досліджень у галузі лінгвістики, перекладознавства та культурології. Дослідження промов Нобелівських лауреатів сприяє збагаченню наукового діалогу та розумінню мовленнєвої та культурної спадщини великих постатей світової науки та літератури.

Ключовим перекладацькими трансформаціями в матеріалах дослідження прослідковано дослівний переклад, модуляцію, транскодування, а другорядними – конкретизацію, генералізацію, диференціацію значень. Крім того перекладацькі трансформації в аналізованих матеріалах дослідження охоплюють антонімічний переклад, експлікацію, компенсацію, займенниковим повтор, лексичне згортання та розгортання, стилістичну нейтралізацію та комбіновану реномінацію. Разом вони сформували комплекс перекладацької стратегії автора перекладу аналізованих нами промов, який на наше переконання ефективно сприяв коректній передачі оригінально змісту.

Перспективними напрямками подальших наукових пошуків в контексті дослідження дискурсивно–риторичних особливостей виступів нобелівських лауреатів у перекладі на українську мову вважаємо вивчення наступних аспектів:

- специфіка індивідуального мовлення лауреатів;
- гендерного аспекту

застосування стратегій і тактик перекладацьких трансформацій залежно від гендеру мовця та перекладача;

роль ЗМІ в інтерпретації публічних виступів нобелівських лауреатів.

В аналізованих промовах нобелівського лауреата премії миру були прослідковані наступні тактики та стратегії перекладу – критики та схвалення дій, атаки та висловлення підтримки, агітаційна, ввічливості. Крім того були прослідковані такі тактики перекладу як контрастивного аналізу та аналізу–плюс, висловлення поваги, побажань та застереження, саморепрезентації. В більшості з них мовцем була застосована інверсія в реченнях з метою надати ідейного змісту та більшої виразності сказаному, і, таким чином досягти певної прагматики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Fairclough, N. (2001). *Language and Power* (2nd ed.). Routledge.
2. van Dijk, T. A. (1997). *Discourse as social interaction*. Sage Publications.
3. Crystal, D. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (6th ed.). Blackwell Publishing.
4. Aristotle. (1991). *On Rhetoric: A Theory of Civic Discourse*. Oxford University Press.
5. Kennedy, G. A. (1999). *Comparative Rhetoric: An Historical and Cross-Cultural Introduction*. Oxford University Press.
6. Baker, M. (2018). In *Other Words: A Coursebook on Translation* (3rd ed.). Routledge.
7. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice Hall.
8. Bassnett, S., & Lefevere, A. (1990). *Translation, History, and Culture*. Routledge.
9. Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins Publishing.
10. Tymoczko, M. (1999). *Translation in a Postcolonial Context: Early Irish Literature in English Translation*. St. Jerome Publishing.
11. Gentzler, E. (2001). *Contemporary Translation Theories* (2nd ed.). Routledge.
12. Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge.
13. Nord, C. (2005). *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis* (2nd ed.). John Benjamins Publishing.
14. Chesterman, A. (2001). *Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory*. John Benjamins Publishing.
15. Pym, A. (2014). *Exploring Translation Theories* (2nd ed.). Routledge.

16. Павло Тичина. (1997). Літературна майстерність: Вибрані твори. Київ: Дніпро.
17. Андрій Білецький. (2010). Теорія та практика перекладу. Київ: Видавництво Либідь.
18. Галина Яценко. (2008). Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. Київ: Аконіт.
19. Олена Загородня. (2005). Риторика: Навчальний посібник. Київ: Аконіт.
20. Андрій Швиденко. (2013). Риторика: Курс лекцій. Київ: Видавництво "Центр навчальної літератури".
21. Ірина Дрогомирецька. (2007). Дискурсологія як наука про мовну дійсність: Підручник. Київ: Освіта.
22. Сергій Васильєв. (2011). Переклад і риторика. Київ: Видавництво "Критика".
23. Ганна Бублик. (2008). Дискурсологія: Вступ до науки про діалог. Київ: Видавництво КНУ імені Тараса Шевченка.
24. Людмила Масолова. (2005). Лінгвістика тексту і дискурсологія: Посібник. Київ: Освіта.
25. Олена Захарченко. (2016). Риторика і реклама: Навчальний посібник. Київ: Київський університет.
26. Віктор Карпенко. (2014). Перекладознавство: Навчальний посібник. Київ: Видавництво "Інтердрук".
27. Олена Калиніченко. (2011). Риторика: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Літера ЛТД.
28. Ольга Кононенко. (2009). Дискурсологія як лінгвістична наука: Підручник. Київ: Освіта.
29. Михайло Лукаш. (2017). Теорія перекладу: Підручник. Київ: Київський університет.
30. Олена Жовтобрюх. (2006). Мова і діалог в дискурсі. Київ: Видавництво КНУ імені Тараса Шевченка.

31. Юрій Шевчук. (2012). Риторика української думки. Київ: Видавництво "Дух і літера".
32. Ірина Горова. (2015). Дискурсологія як наукова дисципліна. Київ: Видавництво Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
33. Олександр Фельдман. (2018). Теорія перекладу і мова дипломатії. Київ: Видавництво "Інтердрук".
34. Олег Захарченко. (2010). Риторика сучасної державної служби. Київ: Видавництво "МАУП".
35. Володимир Кабанов. (2017). Дискурсологія: Навчальний посібник. Київ: Видавництво "Літера ЛТД".
36. Валентина Ткаченко. (2019). Риторика: Засоби впливу і спілкування. Київ: Видавництво "Центр учбової літератури".
37. Ігор Герасименко. (2016). Теорія перекладу і комунікація. Київ: Видавництво "Вікторія".
38. Ганна Дорогавцева. (2011). Дискурсологія: Засади та практика дослідження. Київ: Видавництво "Освіта".
39. Марія Слободяник. (2014). Риторика в інтернет-комунікаціях. Київ: Видавництво "Гене́за".
40. Андрій Бондар. (2008). Перекладознавство: Вступ до спеціальності. Київ: Видавництво "Міленіум".
41. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Прагматичні перформативи : спроба обґрунтування комунікативного статусу [Текст] / Ф.С. Бацевич // Мовознавство. - 2008. - № 1. - С. 31-36.

2. Карасик А. В. Лингвокультурные характеристики английского юмора : автореф. дисс. к. филол. н. Волгоград, 2001. – 13 с.
3. Лощенова І. Ф. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу / І. Ф. Лощенова, В. В. Нікішина // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Філологічні науки. - 2014. - Кн. 3. - С. 102-105.
4. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. / С. Є. Максимов – К.: Ленвіт, 2006. – 157 с.
5. Фрейд З. Остроумие и его отношение к бессознательному. Москва : Просвещение, 1989. – 288 с.
6. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Ганічева Т. В., Ліпко І. П. Переклад англomовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини: навчальний посібник / за редакцією Л. М. Черноватого і В. І. Карабана.. Вінниця: Нова Книга, 2006. 272 с.
7. Шейгал, Е. И. Семиотика политического дискурса : дис. ... канд. фил. Наук. М.: Гнозис, 2003. 326 с.
8. Jonson B. Every Man Out of His Humour. London : Manchester university press. 2002. 416 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

9. Етимологічний словник. URL: <https://www.etymonline.com/word/prosody>.
10. Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник. - Черкаси: Видавництво Ю. А. Чабаненк., 2013. - 288 с.
11. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.

12. Gregory H. Public Speaking for College and Career. New York : Mc- Graw-Hill, 2012. 432 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- 13.(OAC) Обама про Крим, Україну: Повний текст. URL:
<https://ukrainian.voanews.com/a/1861792.html>.
14. (ONP) Abby Ohlheiser. Obama on the next president: 'It's anyone's guess who she will be'. Washingtonpost: Live Blog Post. April 30, 2016. URL:
https://www.washingtonpost.com/blogs/reliable-source-live/?post_type=liveblog_entry&p=773.
15. (CWW) A Political Companion to Walt Whitman. Сполучені Штати Америки: University Press of Kentucky. 2011., p. 79. URL:
https://www.google.com.ua/books/edition/A_Political_Companion_to_Walt_Whitman/sexFAKjmMYYC?hl=uk&gbpv=1&dq=obama+They+said+this+day+would+never+come.&pg=PA79&printsec=frontcover.
16. (NL) Barack H. Obama – Nobel Lecture. NobelPrize.org. Nobel Prize Outreach AB 2023. Thu. 26 Oct 2023.
[<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2009/obama/lecture/>](https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2009/obama/lecture/)
17. (BH) Beth Novey. Can We Finally Stop Doing Things 'Backwards And In Heels'?. August 4, 2016. URL:
<https://www.npr.org/2016/08/04/488213995/can-we-finally-stop-doing-things-backwards-and-in-heels>.
- 18.(OCR) David Rutz. POLITICS: Obama Compelled to Remind Germany of His Big 2008 Berlin Speech. April 25, 2016. URL:
<https://freebeacon.com/politics/obama-compelled-remind-germany-berlin-speech>.
- 19.(ORS) ERICA GONZALES. President Obama Regrets Not Wearing His Tan Suit for His Last Press Conference. He blames Michelle. Harpersbazaar:

- Culture – Features. JAN 18, 2017. URL: <https://www.harpersbazaar.com/culture/features/news/a20037/president-obama-last-press-conference-suit>.
- 20.(OCR) MARK KNOLLER. Obama Casts Republicans as Slurpee Sippers. CBS NEWS. URL: <https://www.cbsnews.com/news/obama-casts-republicans-as-slurpee-sippers>.
21. (OB) Michael Tomasky. Obama and the bus, which was not a bus at all. Michael Tomasky's blog. Barack Obama. Thu 28 Oct 2010. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/michaeltomasky/2010/oct/28/barack-obama-fox-news-back-seat-of-car>.
22. (SA) Mulder M.P., Nijholt A. Humour Research: State of Art. CTIT Technical Report Series. 2002. Vol. 02, No. 34. 24 p.
23. (PP) Obama, B. Public Papers of the Presidents of the United States: Barack Obama. Сполучені Штати Америки: Office of the Federal Register, National Archives and Records Administration. 2010., p. 1215. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Public_Papers_of_the_Presidents_of_the_U/o24O7WYIUNMC?hl=uk&gbpv=1&dq=I+don%27t+know+when+Republicans+decided+they+don%27t+believe+in+building+roads+and+bridges&pg=PA1215&printsec=frontcover.
24. (WHGI) Oyler, L., Mastromonaco, A. Who Thought This Was a Good Idea? And Other Questions You Should Have Answers to When You Work in the White House. Велика Британія: Little, Brown Book Group. 2017. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Who_Thought_This_Was_a_Good_Idea/mTrVDgAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=obama+When+they+won,+the+next+day+she+said,+this+is+the+best+day+of+my+life.&pg=PT86&printsec=frontcover.
25. POLITICO. President Obama: "He's not really a plans guy. Not really a facts guy, either." Jul 28, 2016. URL: <https://twitter.com/politico/status/758501556962623489?lang=eu>.

- 26.POLITICO. Obama thanks, "the best vice president anybody could ever hope for" Joe Biden. Nov 7, 2012. URL: <https://twitter.com/politico/status/266068342283067393>.
- 27.Public Papers of the Presidents of the United States. Сполучені Штати Америки: Federal Register Division, National Archives and Records Service, General Services Administration. 2013. URL: https://books-google-com-ua.translate.goog/books?id=IYN9gH2DLlgC&pg=PA1242&dq=%D0%86+visited+a+Chrysler+plant+in+Detroit+a+few+weeks+back,+and+this+was+a+plant+that+would&_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc#v=onepage&q=%D0%86%20visited%20a%20Chrysler%20plant%20in%20Detroit%20a%20few%20weeks%20back%2C%20and%20this%20was%20a%20plant%20that%20would&f=false.
- 28.Public Papers of the Presidents of the United States. Сполучені Штати Америки: Federal Register Division, National Archives and Records Service, General Services Administration. 2013., p. 1240. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Public_Papers_of_the_Presidents_of_the_U/IYN9gH2DLlgC?hl=uk&gbpv=1&dq=obama+I+was+just+in+Florida+and+it+is+true+that+Sasha+outscored+me+on+the+first+hole.&pg=PA1240&printsec=frontcover.
- 29.Public Papers of the Presidents of the United States. Сполучені Штати Америки: Federal Register Division, National Archives and Records Service, General Services Administration. 2013., p. 1607. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=IYN9gH2DLlgC&pg=PA1607&lpg=PA1607&dq=obama+who%E2%80%99d+have+a+great+deal+of+trouble+getting+a+nomination+in+the+Republican+Party+right+now.&source=bl&ots=VLwjCdbgyW&sig=ACfU3U05WppCRbYcsNxytZAAdyn1-AhVWzYsKHYLEAJEQ6AF6BAgeEAM#v=onepage&q=obama%20who%E2%80%99d%20have%20a%20great%20deal%20of%20trouble%20getting>

- %20a%20nomination%20in%20the%20Republican%20Party%20right%20now.&f=false.
- 30.RBC.UA. Барак Обама отримав Нобелівську премію миру. URL: https://daily.rbc.ua/ukr/show/barak_obama_poluchil_nobelevskuyu_premiyu_mira_1255081338.
- 31.Remarks by the President Honoring the World Series Champion Chicago Cubs. The White House. Office of the Press Secretary. January 16, 2017. RL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2017/01/16/remarks-president-honoring-world-series-champion-chicago-cubs>.
- 32.Remarks by President Obama and Mrs. Obama in Town Hall with Youth of Northern Ireland. Belfast Waterfront Belfast, Northern Ireland. The White House. Office of the Press Secretary. June 17, 2013. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/06/17/remarks-president-obama-and-mrs-obama-town-hall-youth-northern-ireland>.
- 33.Sal Bono. Obama Slams Trump's View of America in Rousing DNC Speech. 28 July 2016. RL: https://uk.sports.yahoo.com/news/obama-slams-trumps-view-america-153600591.html?guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAACBsAOZ-Vsy-kpkQfPTJXt-Vw8hgP1cfYVAvXLUMdbKb-2YY_TW7agfF_Ven6przNYCJ2d5mrLxZUUf4SY3ueQaMZ7Rces5nbBZ-TXi3iyGJJrmIThNXYP7ueVRtt42pK2Wp7c8kcd-jd4MZyPbFRafgY45C25rHyhcPf4eebo4Z.
- 34.The Obama Legacy TIMELINE: A week by week chronicle of the greatest American presidency. (n.p.): a company called W. 2021., p. 70. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/The_Obama_Legacy_TIMELINE/K0syEAAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=obama+Let+me+tell+you,+you%E2%80%99re+not+the+only+ones&pg=PA70&printsec=frontcover.
- 35.TIME STAFF. Here's the Full Transcript of President Obama's Speech at the White House Correspondents' Dinner. POLITICS WHITE HOUSE. MAY 1,

2016. URL: <https://time.com/4313618/white-house-correspondents-dinner-2016-president-obama-jokes-transcript-full>.
36. U.S. Embassy Kyiv. Remarks by President Obama in Address to the People of Europe. 25 April, 2016. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-president-obama-address-people-europe>.

Додаток

1. And that's why this award must be shared with everyone who fought for justice and for peace at great risk to themselves.
2. "How **can we** make human rights meaningful again?"
3. How **can** global solidarity become our passion?"
4. We must not become a mirror of the aggressor state."
5. "Justice cannot wait"
6. "We are fighting for freedom in every meaning of the word."
7. And every once in a while, we'd look up "Час в and the Republicans are standing up there, pecnyб fanning themselves."
8. "I don't know when Republicans decided "They don't believe in building roads and bridges."
9. "I visited a Chrysler plant in Detroit a few weeks back, and this was a plant that would have shut down had we not moved forward. And now they're producing these outstanding cars. And 14 workers had just won the lottery at this plant."
10. Let me tell you, you're not the only ones.
11. And even when you complained about my long answers, I just want you to know that the only reason they were long was because you asked six-part questions.
12. They said this day would never end.
13. They said this day would never come.
14. I was just in Florida and it is true that Sasha outscored me on the first hole."
15. Next year at this time, someone else will be standing here in this very spot, and it's anyone's guess who she will be.
16. I am gray and grizzled, just counting down the days 'til my death panel.
17. But in the words of the first Republican President, Abraham Lincoln, who'd have a great deal of trouble getting a nomination in the Republican Party right now.

18. Next year at this time, someone else will be standing here in this very spot, and it's anyone's guess who she will be.
19. I am gray and grizzled, just counting down the days 'til my death panel.
20. But in the words of the first Republican President, Abraham Lincoln, who'd have a great deal of trouble getting a nomination in the Republican Party right now.
21. Finally, we have this car pointing in the right direction... Suddenly we get this tap on the shoulder.
22. Who is it? It's the Republicans. They say, "Excuse me, we'd like the keys back.
23. Let me start out by saying that I was sorely tempted to wear a tan suit today for my last press conference.
24. In front of the home fans when David Ross and Jon Lester turned to each other and said, "I love you, man." And he said, "I love you, too." It was sort of like an Obama-Biden moment."
25. He's not really a facts guy, either."
26. He calls himself a business guy, which is true, but I have to say, I know plenty of businessmen and women who've achieved remarkable success without leaving a trail of lawsuits, and unpaid workers, and people feeling like they got cheated.
27. I receive this honor with deep gratitude and great humility.
28. The promotion of human rights cannot be about exhortation alone.
29. I do not believe that we will have the will, the determination, the staying power to complete this work without something more.
30. And that's why this award must be shared with everyone who fought for justice and peace at great risk to themselves.
31. Unfortunately, what we've also seen in Russian aggression.
32. That have not only violated the sovereignty and territorial integrity of the country, but have also been designed to undermine these critical reform efforts that have been taking place in Ukraine.

33. We have applied some of the toughest coordinated sanctions that we've ever seen between the transatlantic community, which are having a significant impact on the Russian economy.
34. I also commend the Ukrainian government's restraint and its commitment to uphold its international obligations.
35. We will continue to coordinate closely with our European allies. We will continue to communicate directly with the Russian government.
36. And we will continue to keep all of you in the press corps and the American people informed as events develop.
37. We have provided significant financial assistance to help Ukraine bridge this period of transition from the old ways of doing things to a new and more modern economy, and that includes a billion-dollar loan guarantee from the United States, as well as hundreds of millions of dollars that we've provided in assistance.
38. "it is a great pleasure to..."
39. "it's easy for me to say...";
40. "in making sure that...";
41. "getting it right, is within your grasp";
42. "and so let me just say that...":
43. "and I say...";
44. "I have great confidence that...";
45. "we stand with you";
46. "...are deeply concerned":
47. "we stand ready to..."
48. "speak a little bit more about...";
49. We wish you not only luck, but you know that you also have our strong commitment and friendship.
50. Throughout this crisis, we have been very clear about one fundamental principle: The Ukrainian people deserve the opportunity to determine their own future.

51. I also spoke several days ago with President Putin, and my administration has been in daily communication with Russian officials, and we've made clear that they can be part of an international community's effort to support the stability and success of a united Ukraine going forward, which is not only in the interest of the people of Ukraine and the international community.
52. I am very proud that the United States has led the international community and our European partners.
53. We're making sure that there is a cost to Russia for its aggression in Ukraine.
54. Your Majesty, Your Royal Highnesses, dear members of the Norwegian Nobel Committee, citizens of Ukraine and citizens of the world.
55. Let us reach for the world that ought to be – that spark of the divine that still stirs within each of our souls.
56. Third, a just peace includes not only civil and political rights – it must encompass economic security and opportunity. For true peace is not just freedom from fear, but freedom from want.
57. First. How can we make human rights meaningful again?
58. People of Ukraine want peace more than anyone else in the world. But peace cannot be reached by a country under attack laying down its arms.
59. Somewhere today, in the here and now, in the world as it is, a soldier sees he's outgunned, but stands firm to keep the peace.
60. We can do that – for that is the story of human progress; that's the hope of all the world; and at this moment of challenge, that must be our work here on Earth.

SUMMARY

The master's thesis focuses on the analysis of discursive and rhetorical elements in the speeches of Nobel laureates in translation. It particularly emphasizes the challenges in translating realities and facts that might be challenging for people from other countries, especially those who speak Ukrainian.

The theoretical foundation of the study involves an examination of the structure and functions of speeches, as well as their influence on the audience. The author delves into linguistic factors that impact the formation of verbal constructs in political speeches. The study investigates the stages of the appearance of these phrases and the functions they serve within a political communication context. The thesis also draws on the insights of various scholars.

Notably, the thesis explores strategies for translating Nobel laureates' speeches by employing translation techniques to ensure the translation's adequacy. The socio-cultural aspects of translating Nobel speeches are also highlighted. The research topic is highly relevant, as it continues to engage the interest of scholars. Nobel speeches are not only an annual highlight on the agenda but also hold significant emotional sway over people.

Research Focus: Object of research: Discursive and rhetorical aspects of Nobel laureates' speeches. Subject of the study: Specifics of the structure, style, rhetorical techniques, intonation, and discourse in Nobel laureates' speeches. Purpose of the study: To investigate the rhetorical and discursive features of Nobel laureates' speeches and to explore methods and techniques for translating them into the Ukrainian language to achieve the highest level of adequacy and effectiveness in translation.

The research draws on a wide array of sources, including political speeches, theoretical references, and scientific articles related to Nobel laureates' speeches and the use of specific translation techniques. The research methods employed include stylistic and discursive analysis.

A key part of the research consists of analyzing 60 sentences from various laureates' speeches, with a particular focus on Barack Obama. The theoretical and

practical significance of the research lies in the theoretical perspectives and views of scholars on the issues outlined in the thesis.

The practical value of the work lies in substantiating the theoretical foundations through the analysis of sentences, which demonstrates how the use of translation techniques, especially transcoding, lexical-grammatical, and lexical-semantic transformations, impacts the reproduction of throne speeches in the translated language.

The dissertation is structured as follows: an introduction, three chapters, a list of references, and illustrative material, conclusions, and an appendix containing the analyzed sentences from laureates' speeches. The introduction defines the research problem and its significance. Each chapter is divided into subsections.

The first section is theoretical and comprises three subsections. The first subsection focuses on the study of speeches as a linguistic phenomenon. The second subsection delves into the challenges of translating Nobel speeches. The third subsection explores the nuances of translation, including the use of translation transformations. The second section is analytical. The third chapter offers a practical analysis of examples from Barack Obama's speeches, with a primary focus on translation techniques that impact the transfer of meaning from the original language to the target language.

The conclusions section provides a logical summary of the research and highlights the key theses and research findings.